

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԱԿՐԱԲ ✓

93

12
57

2 0 0 2

ՏԱՂԱՍԱՅՈՒԹԻՒՆՔ

ԳՐԻԳՈՐԻ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԻ

2130

ԳՐԱԳՐԱԿԱՆԱԳՐԱԿԱՆ

ՄԱՐԿԱՆՆԵՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

Անթիք

93

4

ՏԱՂԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆՔ

ԳՐԻԳՈՐԻ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԻ

ՊԱՀԼԱԻՈՒՆԻՈՅ

613

ԻՎԵՆԵՏԻԿ

Ի Ս Ո Ւ Ր Բ Ղ Ա Ջ Ա Ր

—
1868

379

93-2002

(4048)
41) a

A. 892

Գրեցոր Ստեփանոս ի զարմէ Ս. Լուսաւորչի, որդի Ասասկայ Պահլաւունեոյ և հայր հանեոյ Ս. Ներսիսի Շնորհալոյ, նախապատիւ ի մատենագիրս մեր յաշխարհական կարգէ, և մի ի նշանաւորացն ի ՃԱ դարու, հանդերձ աստուածապաշտութեան կարգօք և քաղաքական հրահանգօք, պատուեալ յինքնակալ կայսերաց Բիւզանդիոնի առաւել քան թէ ի բնիկ իշխանաւորացն հայոց, ոչ սակաւ երախտաւոր դրտաւ ժամանակակցացն, և յեանոց՝ երկոքումբք յաւէտ. մի քաջակիրթ և ժառանգաւոր դաստիարակութեամբ որդւոցն և թոռանց, յորոց յոլովք ժամանեցին ի դքսութիւնս և յաւագութիւնս աշխարհականս, և յաստիճան քահանայապետու-

Թեան տանս հայոց . և միւս՝ գրա-
ւոր երկասիրութեամբք . յորոց հա-
սին առ մեզ Թարգմանութիւնք ինչ
ի յունէ , Մեկնութիւն Քերականին ,
Թուղթքն՝ զորս գլուխ գործոց նորին
արժան է համարիլ , և Քերթուածքս
կամ Տաղաչափութիւնք . յորս որ
ղառաջին տեղին ունի հազարաողեան
երկարութեամբն՝ յետագասելի է
բնաւից շարամանութեամբն , վասն
բռնազբօսիկ և հապճեպ գրութեանն
ի չորս աւուրս , որպէս ասէ իսկ ինք-
նին և տայ զպատճառսն . բարւոյք
ևս առնէր արդեօք՝ եթէ տայր և
զմեկնութիւն՝ մանաւանդ զթղթոյն
որ առ աշակերտսն :

Պ Ա Տ Ճ Ա Ռ

Ո Տ Ա Ն Ա Ի Ո Ր Բ Ա Ն Ի Յ Ս

Ի չորս հարիւր և իննսուն և չորս
[Թուականութեանս Հայոց, լինելոյ իմ
Գրիգորի Մագիստրոսի, որդի Վասակայ
աստուածապահ կիտօնի և դուկի և սալ-
հաւունւոյ, եղեալ իմ յաստուածապահ
քաղաքին ի Կոստանդնուպաւլիս, ի ժա-
մանակս բարեպաշտ և քրիստոսապա-
կեալ արքային Կոստանտեայ Մոնաւմա-
խին. գտեալ զմեզ այր ոմն հագարացի
անուն կոչեցեալ Մանուշի, յոյժ հմուտ
իմայէլական դպրութեան և ամենայն
իմաստութեամբ պերճացեալ և վարժեալ
ի տաղասացութիւնս և հռետորութիւնս
և ի բանաստեղծութիւնս հզօր գոլով. որ
և պերճ և սաճոյճ շարամանութեամբ
զգովասանականս և զոտիցն չափս և զկշիռ-
բանից հոմերական և պղատոնական՝ գրե-
թէ ասել հարազատ պարտ վարկանիմք
նոցա. որ և այժմ յԵգիպտացւոց և ի Բա-
բելացւոց [Թագաւորաց՝ յաղագս տաղա-
սացութեանս ամի ամի ձիրս և սարգևս

ընդունէր և զայն առատապէս և ի Հոռ-
մայեցւոց արքայից պատուեալ աշտիճա-
նաւ ի խոնարհագունէն հասանէ մինչև
ցանթիհիւսպատ պատրկութեան պատիւ :
Արդ սորա բազում աւուրս սկսեալ հոռ-
տորական հարցուածովք փորձել զմեզ
վասն բոլոր բաղկացութեան և որ ինչ ի-
մաստից գիւտք , և դարձեալ մտածին և
նորաստեղծ տարակուսանս առաջի ար-
կանել մեզ ոչ պարապէր . և իբրու յայն-
մանէ ոչ կարէր ծածկել ինչ և կամ զան-
լուծանելիսն առաջի արկանել , այլ մա-
նաւանդ իբրև զմանուկ այսր անդր յա-
ծեալ իբրու խաղալեօք զհետ վրդովեալ
վազիւք , իբրու խնճորսն սոնչանսն , անդա-
մաբեկ վազիւքն տատանէին զնա : Ապա ի
բարձրագոյնսն իմն խորհուրդ ձեռնար-
կեալ զաւետարանիչսն մեր պարսաւէր .
իբր թէ նորա ոչ գեղայարմար և չափաւոր
բանիւք ոտից զաւետարանսն յարմարեալ
յանգաւորեցին ի մի տառ և ի գիծ . որպէս
Մահմէտն մեր որ յԱզամայ սկսեալ մինչև
ցինքն միով յօդիւ և ոտանաւոր տառիւ
սահմանեաց զղուրանն մեր . և ասէ թէ
այսչափ տունս այս գրով , և այսչափ այս
անուն գրով , և զնոյն ասէր կարի յաճախ
յաւարան բերելով . զոր այժմ ոչ ոք կարէ
հնարել զյառաջագոյն ասացելոց բանիցն ,
ստեղծանել կամ ոլորել և կացուցանել
տուն մի ոտանաւոր չափով որպէս Մահ-
մէտն մեր : Քանզի ոչ է դժուարին բանա-
ստեղծաց զնորագոյնսն և զինքնաստեղծսն
բնարանականութեամբ և ուսումնականու-
թեամբ աստուածարանել և կամ ներքո-

ղականս տաղասացու թիւնս չափել. սա-
կայն զայլոցն առասանու թիւնս նախուստ
դժուարաւ փոփոխի. սակայն Մահմետի
ի տուչութենէ հոգւոյն տուաւ, զինա զայ-
սօսիկ ոգեաց տաղս միայօդ չափաւորու-
թեամբ գծի: Եւ այսպիսի բանիւք հրաշա-
ցուցանէր զմահմետականն իւր կուրան:
Յայնժամ յուսալով իմ 'ի Հոգին սուրբ
ի տէր և արարիչ և ինամիչ և սկսայ ա-
սել. եթէ ոչ մարգարէութեան տեսիլ և
ոչ նշանք և ոչ արհեստք, այլ տաղասացու-
թիւնք Արարացւոցն սովորաբար վարժա-
բանութեամբ մրցեալք միայօդ աւարտեալ
գծի. զոր դուք կափայ անուանէք: Սա-
կայն թէ համարիս զայս մարգարէական
տեսութիւնս՝ զոր Մահմետ քոյ գրառասուն
ամ գրեաց, քառօրեայ գծագրեցից քեզ.
յ Ադամայ սկսեալ մինչև ցգալուստն կրկին
այնմ որ ստեղծ զնա. և մատենագրեցից
քեզ առաւել ևս հրաշալի միով գծիւ յօ-
դաւորեալ նուիւն զոր գովէիր զնա: Իսկ
նա բազում գրաւս ի մէջ եղեալ, թէ կա-
րացես առնել դու զայդ, յայնժամ լինիմ
և ես քրիստոնեայ: Եւ իբրև գրեցի չորս
աւուրս պարապեալ յամենայնէ՝ շնորհիւն
Աստուծոյ, սկսայ ընթեռնուլ առաջինորա.
և այնուհետև ոչ սակաւ զարմանս պա-
տեաց զնա, և հեղձեալ կականմամբ հարցա-
նէր թէ որպիսի արհեստիւ զայս փոյթ և
կանուխ մատենագրեցեր. իսկ իմ զճշմար-
տութիւնն ասացեալ եթէ մեք քրիստո-
նեայքս յորժամ յաղօթս կամք, Հոգին
սուրբ հասանէ ի թիկունս մեր և զամե-
նայն ճշմարտութիւնն ուսուցանէ մեզ. և

նորա զարհուրեալ խոստովան եղև եթէ
մեծ է աստուածն քրիստոնէից : Այլ և
յաղագս հակառակութեանն համարձա-
կեցայ գրել զայսբան . զի նորա մեծագոյն
գովէին զկուրանն՝ վարկանելով վասն կա-
ֆային :

Արդ հետորայ մանկունք , զյիշատակ
իս՛ Գրիգորի աստուածապահի կիտօնի և
գուկի պալճաունոյ , ընդ նմին գրեցէք և
յաղօթս յիշեցէք . և Տէր տացէ ձեզ զչը-
նորհս ողորմութեան իւրոյ . ամէն :

ԳՐԻԳՈՐԻ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԻ

ՈՏԱՆԱԻՈՐ ԲԱՆՔԻ

Ա Ռ Մ Ա Ն Ո Ւ Չ Է

Մ Էժ ԷՆ գործք աստուածային ,
սքանչելի նորա բանին .

Հրաշալի անսղատմելին , յամենայնի
զարմանալին .

Ա յն որ նաաին յերկինս երկնից ի
բարձրութիւն սերօքէին ,

Լուսով ինքնամատոյց , սարածած
կեալ անքննելին .

Գասուք անմարմնական օրհնաբա-
նեալ անճառելին :

Ստեղծող գոյից բոլոր՝ որք ի ծածուկ
Լորք երևին .

Անմահ և անկարօտ՝ քերորէից ան-
բաւելին .

Անսկիզբն , անժամանակ և արարող՝
յաւիտենին .

Անքանակ և անսահման , տէր ամե-
նայն եղբականին .

Անեղ , անժամանակ , ծայր ամենայն
ծայրագունին .

Անհաս , անկաստելի , անղրաւական
ի հրամանին .

Անտարր , անսարագիր , սարառա-
բար խորհեցողին .

Անձև , աննիւթական , անկերպարան
վարժեցողին .

Աննման աննմանին , իմանալի դա-
սուց վերին .

Անխառն , անտարրորոշ , եռամաս-
նեայ բաղկացողին .

Անչափ , անգծագիր , ժամանակեայ
համարողին .

Անհարթ անհաւասար , անհամեմատ
աննմանին .

Անմասն ի բոլորին , բոլորն եղեալ
նման մասին .

Անշարժ ի շարժողին , շարժեալ յիւր-
մէ բոլոր մասին .

Անկէտ յանգեցողին, կէտ ամենայն
յանգականին:

Անվախճան ի վախճանին, յորս է
րևեալքս ապականին.

Անտեսն է տեսողին, արժանացեալ
միայն մասին.

Անորակն ի քանակին, տեսակն ի
բաց զատեալ սեռին.

Անուր ինքն ի տեղւոջ, տարբերու
թեանցն տարողին.

Անտեղի տեղափոխին, մըտօք ըզնա
գիտնականին.

Անախտ, անոխակալ, անյիշաչարն
դարձողին.

Անտուտ յէականին՝ արդար յիւրոյ
սիրող բանին.

Ոչ առեալ ոչ ըսկսեալ, ոչ դագա
րեալ ներգործողին.

Ոչ սկիզբն, ոչ մեծութիւն, ոչ կա
տարած ինքնակալին.

Ոչ ձև, ոչ համեմատ, ոչ հանդանակ
մանկականին.

Ոչ նիւթ, ոչ թանձրութիւն, ոչ
նկատումըն տեսակին.

Ոչ փոխեալ ոչ անփոխեալ, ոչ սպա
կասեալ կատարողին.

- Ոչ թուեալ ոչ համարեալ, ոչ բազմացեալ մի իշխանին .
- Ոչ տեարք և ոչ աստուածք, և ոչ բաժին մի արքային .
- Ոչ միջոց ոչ մեծութիւն, ոչ առաջին միականին .
- Ոչ հատեալ ոչ անջատեալ, ոչ բաժանեալ եռականին .
- Ոչ յառաջ ոչ միջակին, ոչ երևեալ վախճանին .
- Ոչ ներհակ ոչ հակառակ, ոչ մաքառեալ ընդ հզօրին .
- Ոչ վայր, և ոչ սահման, ոչ երևումն ի բոլորին .
- Ոչ բարձրութիւն ոչ լայնութիւն, ոչ խորութիւն անքանակին .
- Ոչ բարկացեալ ոչ սրտմտեալ, ոչ զայրացեալ անչար բարին .
- Ոչ տրտմեալ ոչ պակասեալ, ոչ թախանձեալ աննրւազին .
- Այլ բարի պատճառ բարւոյ, բարեաց խորհող յողնականին .
- Սիրող բարի գործոց՝ բարեաց յառաջ գոլ կամողին .
- Լոյս ինքն առաջին՝ լուսոյ բերող երկրորդ մասին :

Արդ՝ ստեղծ զերկին ի վեր, զերկիր
ի վայր հաստատողին.

Ի վերայ բանին իւրոյ՝ անտանելի
կառուցողին.

Այսպիսի արուեստաւոր՝ շինող ձգող
այն կամարին:

Նըմա իսկ վայելէր՝ սիւնն չլինել այն
խորանին,

Եւ պայծառ զարդու երկնին՝ լուսաւորացդ որ միշտ վառին.

Երկրի ազգ ըստ ազգի՝ դեղեցկու
թեամբն որ յօրինի.

Անթիւ սեռ կենդանեաց՝ ցամաքային
և ծովային.

Թռչունք երկնից բարձանց, անբաւ
անչափ ի համարին:

Արդ այս անպատմելին՝ դիտել մարդ-
կան որք որ կամին:

Այլ անկոց ծառից բուսոց, լերանց
վիմաց ի յանտառին,

Եւ հողմոց չորից նիւթոց, տարերց
ընթացք որք կատարին.

Ամպոց տեղեալ, ցօղեալ յերկիր
բուսոցդ որ աճեցին.

Արդ զայս պարտ է մեզ թողուլ,
բանին յառաջ զոր ասացին:

Այլ քեզ հաւանական ունիմ' առել
զԱզին դրախտին :

Խորհել աստուածային՝ անապական
ստեղծողին ,

Առել բանիւ միայն՝ կամեւրն գործ
կատարէին :

Տունկ գեղապարոյր, սաղարթացեալ
անթառամին ,

Վայր դաւարաբոյս կանաչացեալ
ծաղկաւէտին .

Ալբիւր քաղցրաճաշակ կողկաջա
հոս ի վրտակին .

Զայս արքայական սահման կազ
մեալ սարուճակին :

Ստեղծ մարդ ի հողոյ՝ անախտական
յիւր պատկերին :

Փջեաց հողի շնորհաց՝ խմանալի հրեշ
տակային .

Յերկուց ընդգիմակաց՝ զգայական
հողեղինին .

Կամաւ կինն ի կողէն՝ խնդիր յիւրոյ
աղգականին :

Ըզսա եդ ի դրախտին , իշխել բոլոր
գոյականին :

Զամենայն երկիր հնազանդ , եդեալ
անուանէին .

Թռչնոց երկնից տիրել, ձկանց ծովու անդնդայինս .

Կեանս անախտականս, անմահու թեան անկարօտին :

Պատուէր վասըն պողոյն՝ չուտել անփորձ վասըն չարին :

Այլոցն առեալ հրաման, ազգ ըստ ազգի ճաշակէին ,

Միայն ի դիտութեան ծառէն կենաց հրաժարէին :

Այլ ի դէպ ժամու ուտելն իւրեանց յԱստուած մերձենային :

Զմտաւ ածեալ չարին՝ այն որ յառաջն արուսեկին ,

Վառեալ իւր նախանձու արուեստաւոր մէքենային .

Պարտեալ օձին ունկան՝ կորստական օգնականին .

Մախանօք բանսարկուին փաղաքշահօք կեղծաւորին ,

Ուտել հաւանեցան՝ յորմէ ուտել հրաման չառին :

Յանցեան խափանեցին, զուխան Աստուծոյ ի բաց թողին .

Բացան և իմացան, յորմէ անկեալ տեսանէին :

Փախեան և թաքչէին՝ տերևապա-
տըս ծածկէին :

Ապա անդ ընդ երեկս , աստուա-
ծային ձայն լըսէին .

Երկիւղ տանաձայնին , ուր էս Ադամ
բարբառէին .

Ի մէնջ եղեալ ասեն . այսպէս բանի-
ւրն հեգնէին :

Իսկ զանէծսրն բարկութեան զոր ի
Տեառնէ ընդունէին :

Յաւօք և հեծութեամբ որդի մահու
վախճանէին .

Ի բաց կալ ի գրախակն ընդ անա-
սունս ճարակէին :

Զգեցեալ մորթ սրտամուճան՝ փա-
ռօք այնու զարդարէին :

Ես այսպէս հաւանիմ աստուածու-
թեան հակառակին ,

Ուսեալ սրտաճառ կենաց , անասնա-
կան ախտանային .

Եւ մահու վըճիւ առեալ որդե-
ծնութեամբն երկնէին .

Ի սկզբանէ իսկ երևեալ մահու դոր-
ծոյ չար նախանձին ,

Կային եղբայրասպան , զոր եօթն
վեճ հասուցին :

Զինի այլ չարութեան մուրհակ ա-
ռեալ անառակին ,

Կանանցըն մոլութեամբ արքն ի միա-
սին խառնակէին :

Եւ զդարձ փոխարինին յանձինս իւ-
րեանց ընդունէին :

Յետ սյսորիկ ջրասոյզ եղեալ ի վայր
կործանէին .

Նոյեանն ի տապանին միայն իւրոյն
սահպանէին :

Եղեալ այս բազմամեայ , դարձեալ
զԱստուած մոռանային .

Կռոցըն մոլութեամբ յարարողէն
արտակացին ,

Մերժեալ արտաքսէին երկրպա-
դեալ ստեղծուածին :

Այլ խորհուրդ առեալ բանին՝ աչ-
տարակին զոր շինէին ,

Զրով միայն կարող գիտել զԱս-
տուած կասկածէին :

Այլ խառնումն ի Բաբելոն՝ իւրա-
քանչիւր զայլ խօսէին .

Քակեալ զոր շինէին ըզբարձրու-
թիւն ամբարտակին .

Անդ Եբեր ոչ միաբան լինել ընդ
այն չար ժողովին :

- Այս եղև մինչև ցԱբրամ, ի մտա-
ցումն անկանէին .
- Յիշեաց տէր վերրստին ըզգործս իւ-
րոյ ձեռակերպին .
- Երևի Աբրահամու նախ առաջին
բարեացն ամին .
- Երկրս հազարաց, մի հարիւրոց
ութսուն քառին :
- Թշխատելիւր հրամայէ, զազգրս սե-
րեալ սեսլհականին .
- Երթալ և պանդխտիլ, տասանորդիլ
յինքն Ղևին :
- Դարձեալ զոր երևին, հրեշտակա-
պետն ի խորանին .
- Աւետիս մատուցանէր՝ ՚ի ծերու-
թեանն հասակին
- Որդի լինել նմա, զոր Իսահակն ա-
նուանէին ,
- Ի կնոջն իւր Սառայէ, ի ծերու-
թեան ժամանակի :
- Արդ այս եղև նմա մինչ առ կազ-
նեաւն Մամբրէին :
- Գողն հրեշտակաց՝ երկոց անճեան
որք ճաշէին .
- Յորթ, ի հաց և ի կողի՝ առ հիւրա-
սէր նահապետին :

- Երթան և հրասուղեն ըղղիւասէր
պաշտօն չարին ,
ԶԳոմորըն սողոմեան՝ ըղղիջութեան
առնամողին .
ԸզՂուլտ միայն թողուն , վասըն
խնդրոյ իւր սիրողին :
Այլ ոչ գտեալ հնդիւ չափ ի նոսա
մաղթականին .
Փորձէ Տէր զԱբրահամ ի վեհագոյն
խոհականին .
Ա՛ռ դու զԻսահակ՝ ինձ պատարագ
ի սեղանին .
Գտեալ աստ իմն արի և զօրաւոր
տիրասիրին ,
Ոչ տրամեալ ոչ հոգացեալ՝ խոր-
հուրդ չըտայ իգականին ,
Մօրըն Սառայի՝ ի ծերութեան ժա-
մանակին .
Միայն հզօրապէս բնութեամբ յաղ-
թէ մարմնականին .
Առնու զմանուկն ընդ իւր , փայտ ի
վերայ յաւանակին .
Ըզսուր իւրըն կազմեալ՝ վասըն ման-
կան պատարագին .
Աստ իմ բանըս տկարանայ՝ ասել ըղ-
գառն սարտափելին .

Մանկանն հարցանողին ողորմելի
վասն ոչխարին .

Այլ գըլթայ հայրն վերին և զգու-
շական դառն կազմին .

Ձեղջերացն խոյն կախի՝ Իսահակայ
փոխանակին :

Ինձ ի բաց թողուլ դնալ զայս՝ չէ իմ
կամ անկատարին ,

Բայց ասել փոքր ի շատէ որ չելանէ
բանն ի կարգին :

Յակովբ եղեալ որդի Իսահակայ իւր
ծառային ,

Եսաւայ եղբայր մեծին , այլ կրտսե-
րոյն ծառայեցին :

Օրհնեալ զՅակովբ Իսահակայ՝ զոր
գողութեամբն խաբեցին :

Որդի երկոտասան սմա տուեալ կան-
խաղիտին .

Ի.բառից առեալ կանանց՝ խորհրդ-
դաբար ածականին .

Յերկուցն Նաբանու և ծառայից որ
մերձ կացին :

Արդ գործ աշխատութեան՝ զոր առ-
ստաս հասանէին ,

Ծառայել անդ Նաբանու՝ անվար-
ձահատ ծառայէին :

Գառնայ Յակովբ անդրէն ըստ բա-
նի իւր հրամանի .

Ի դիմի հարաւ Եսաւ , զոր երկու-
ցեալ սարսափէին :

Առաքէ նմա պատարագ վասրն սիրոյ
ուղէդարձին :

Զայս աղաչելով պաղատանքս մաղ-
թէին :

Հետամուտ լինի Լաբան վասրն զըս-
տեր դիտողին :

Նստի նա պատճառէ իբր ի կանանց
կարգի լինին .

Եւ այսու զիջուցանէ , երթալ դար-
ձեալ ուստի եկին :

Երթեալ անդուստ յառաջ՝ սքանչե-
լեացրն հանդիպին ,

Եղեալն ի հանդիսի , աստուածային
դօտէմարտին .

Արի գտեալ նրմա և ժուժկալեալ
հայրապետին ,

Լինի իւր կաղանալ յամուլաջիլ իւր
անդամին :

Սանդնէ արձան վիմին , իւղով օծեալ
սուրբ սեղանին ,

Դնէ անուն տեղւոյն՝ Աստուածա-
տես յորջորջէին :

Տեսեալ սանդուղք լուսոյ՝ դուռն
բացեալ իւր երկնային :
Սիրեաց Տէր զՅակովբ , Բեթել կո-
չեաց զսուրբ տեղին :
Որդիքն որ երթային՝ ի լեռնակողմն
հարաւային .
Երթեալ և բնակեալ և արածեալ
զխաշինա հօտին .
Մի ոմն ի կրասերացն՝ որ ի ծննդոցն
հաաքելին :
Յովսէփ անուն եղեալ , զոր առաւե-
լն սիրէին ,
Յեղբարս իւր առաքեալ զոր տեսու-
թեան կարօտէին .
Երթեալ և հանդիպեալ , Իսայէ-
լեան վաճառէին .
Ի դրբոյ անտի հանեալ , որք յԵդիպ-
տոս անցանէին :
Զգեստ իւրն ծաղկեայ տարեալ ծե-
րոյն ցուցանէին .
Պաածառ եղեալ նմա , դազանակուր
ըզպատանին :
Արդ զոր աղէտս ասել՝ պարտ է յա-
ռաջ վասըն նոցին :
Զհօրն սուգ առնուլ՝ կոծ ի վերայ
իւր համբակին ,

Թէ զորդին իւր վաճառեալ ի յԵգիպտոս Փարաւոնին :

Սա յառաջ երազատես եղեալ փառաց իւր տեսողին ,

Ի վերուստ ազգեցութիւն եղեալ յայտնէ ի գիշերին ,

Յանուրջս տեսութեան , վասն սովոյ իւր գաւառին .

Ոչ ումէք պատմեալ , բայց Յովսեփայ որ ի բանտին .

Ձոր ի նա վստահացեալ՝ վերակացու ապարանին :

Ձայս միջոցս հատանեմ , երկարութիւն բանիս լինին .

Ձեզբարցն գալ առ նա , ըզգողանալն բաժակին .

Ձգնելն ցորենոյն՝ զոր ի նոսա վաճառէին .

Ըզգալն Յակոբայ՝ սիրելն ըզնա Փարաւոնին .

Ձմտանելն յԵգիպտոս , երկոտասան պատանեկին .

Եկեալ անգ խնդային , ուրախութեամբ մեծաւ կէին :

Սփռեցան , ծաւալեցան , աճեալ յազգաց յազգս լըցին .

Նախանձ եղեալ ազգին եգիպտա-
կան ընդ Յուդային,
Օրէնա եղեալ չարին՝ մանկահոտոր
սատակէին,
Բառնալ արուին բոլոր ի յարմատոյն
Իսրայէլին:
Իսկ զինի ամաց բազմաց՝ ըստ աւե-
տեացըն հրամանին.
Հնգիցն հարիւրից յարաբարդեալ
Թուականին,
Սակաւուք առաւելեալ, ի միակին
ըստ հարիւրին
Ծնանի մանուկ կայտառ՝ յԻսրայէլի
Ղևտականին.
Ծածկեալըն Թաքստեամբ, որք ըզ-
մանկունըս բառնային.
Յուսով հաւատացեալ սքանչելեաց
ակն ունէին:
Առեալ տապանակաւն, ի խաղա-
ցեալ գեան ընկեցին.
Յառաջ ընտրեալ հողին սրահպանա-
կան մարդարէին,
Արտաքս ածեալ սրահէր զգողացեալ
իւր տեսողին:
Այլ եղեալ պատճառ բանին, որ սա-
տակեաց զԵգիպտացին,

Թաղեալ ընդ աւազով՝ աներևոյթ
կասկածէին :

Յայանի եղեալ գործոյն՝ խկոյն ի
վրէժ անկանէին :

Թողու Մովսէս երթալ՝ անդրէն յաշ
խարհ հարաւային .

Գտեալ աղջիկ միայն տարակուսեալ
ի ջրհորին ,

Խաշանց իւրեանց հանել անդ ջուր
միայն ոչ զօրէին .

Օգնեալ իւր ձեռնառու լինի օգիցն որ
ծարաւին :

Առեալ իւր ի կնուծիւն յորմէ զԳեր-
սամ ծնանէին .

Անուն անուանելով՝ սլանդուխա
յերկիր օտար կոչին :

Առեալ ըզհօան երթայ ի լեանա-
կողմն արածէին .

Յանկարծ եկն հնչիւն ձայն ի լեռնէ
անդ Սինէին .

Երբ աստուածեղէն՝ բարբառ իւրոյ
անսուտ բանին .

Ե՛կ առ իս ասէ , ես եմ Աստուածն
յաւիտենին .

Աստուածն Աբրահամաւ Իսահակայ
Իսրայէլին :

Ին եմ յէութեան՝ որ միշտ ընդ հօր
յէականին :

Խօսի անդ ընդ նմա զհրաշալի պատ-
գամանին .

Առաքէ ի յԵզիպտոս՝ ի փրկութիւն
իւր ժողովին .

Երթայ առ Փարաւոն , ասէ նմա ըստ
հրամանին .

Խըստացեալ Փարաւոնի ընդ Մովսի-
սի հակառակին :

Աստ չէ պարտ քեզ ասել , ոճով ե-
ղեալն սքանչելին .

Բայց միայն համառօտել , որ չելանէ
բանն ի կարգին :

Գետ յարիւն դառնայ , գորտիւ բո-
լորն ապականին .

Վարկուտ յերկնից տեղեալ , ախա ի
բոլոր խաղաւարտին :

Բազում այլ նշանօք , ազդի ազդի
չարչարէին .

Ըզկնի ամենայնի , անդրանկածախ
սատակէին :

Եթող ըզթողովուրդն . երից աւուրց
պատճառէին .

Յանօթ առեալ ոսկի արծաթ հան-
դերձրս մեծազին .

հրամանն ետուն երթալ՝ իւրեանց աօ-
նել ուր և կամին :

Երթեալ ժողովրդեանն՝ ընդ Մովսի-
սի Ահարոնին .

Անդ Կարմիր ծովըն հերձեալ լինէր ,
դիզան ջուրքըն կային .

Ճեղքեալ մածեալ ոլորոք խորոց
երթեալ պատանէին :

Անցեալ Իսրայէլի՝ նոր օրհնութիւն
Տեառն երգէին .

Թմբկաւ Մարիամայ՝ որ ընդ նրմայն
խկ ասէին .

Ձփարաւոն հանդերձ կառօքն հե-
տամուտ լեալ սատակէին :

Ձերթալըն յանապատ՝ քառասնա-
մեայ ժամանակին .

Ձհաց հրեշտակային , զկերակուր լը-
րամարգին .

Ձգեստ պատմուճանին՝ որ աճէին
հետ հասակին .

Ձաղբիւր անդր ի վիմէ , զառատահոս
վրտականին .

Թողից զյաճախութիւն նշանակաց
որ լինէին .

Խորան և տապանակ , ըզքերովբէ-
քըն հովանին .

Ձկամարն և ըզվահաան, ըզվարսա-
կալն Ահարոնին .

Ձգեստրն նունաձև պարառաբար
զանգահանին .

Ձխոյրն եօթնամասնեայ, երկուտա-
սան վէմ տախտակին .

Յեղիցն Իսրայէլին՝ ըստ Ռուբինայ
զԲենիամին ,

Կախի օձ սղնձի՝ խածանողացրն վե-
շապին :

Թողից յառաջ քան զայս՝ որք յան-
ցեալ սատակէին .

Եւ զտախտակ քարեղէն՝ զոր բար-
կացեալ խորտակէին :

Ոչ նոցա այլ Մովսիսի զոր յԱստու-
ծոյ առեալ բերին .

Եդեալ կնիք օրինացն, և անիծեալ
յանցաւորին :

Փոխի այնուհեաւ՝ աստուածատենն
այն ծերունի ,

Միայն նմա գիտել՝ որ ստեղծեալն
յորովայնին .

Ոչ եթող անդ ժամանել՝ որ հան-
դատեանն էր հայրենի ,

Այլ պաաիւ եղեալ նմա , անդ ի վե-
րին օթեանին :

Եկեալ Իսրայէլի՝ զքառասուն օր կու
ծէին .

Խնդրեալ օրէնագիր , տալ զՅեսու
Նաւեայ որդին :

Սա կոյս սուրբ և արի՝ արեգականն ըն
դարձողին .

Որ իւրով գայիսոնսին ըզբիւր հա
ղարսն հարողին :

Յառաջն լտեսին՝ զկնի այն որ ա
ռաջնորդին .

Զսլիծական զինակից՝ եղեալ Քանան
արտալածին :

Յորդանան անդրագարձի , ազաման
դեայքն տապալին .

Եւ այլքն զոր արար , ամենայնի այս
հետեւին :

Թողու դատաւորացն , որք առ Աս
տուած մերձենային :

Անդ զարմանալի լինի Սամսոն դաս
տակերաին .

Այլք որ ի սոցունց՝ Յեփթայեայ և
Բարակին :

Թողից քեզ յանուանէ ասել բնաւ
զանբաւելին :

Յառաջ երթալ փութով ասել ուր
ուշ եղեալ կային .

- Սաւուղ ոմն ի խնդիր ելեալ իշոյն որ
կորուսին ,
- Այր յաղթահասակ , յաղգատոհմէ
Բենիամին ,
- Օծեալ զսա Սամուէլ , ըստ հրամանի
սուրբ տեսողին :
- Արքայ կացուցանել , զոր Իսրայէլէն
խնդրեցին
- Ոչ բարիոք զնա տուողին , այլ ըստ
կամաց չար յուզողին :
- Թողեալ զարքայն երկնից , ծառայե-
լով մարմնականին :
- Եղեալ սա յանցաւոր , հեթանոսացն
ողորմելին .
- Քսու եղեալ Դովէկ , վասն Դաւ-
թայ իւր փեսային .
- Այլ յորդին իւր Յովնաթան՝ ողոր-
մութեան անօրինին :
- Յանցող մեծի ուխտին , ի կերակուրս
ընթացողին .
- Սա բառնայր յԻսրայէլէ՝ Դաւիթ
նորա փոխանորդին :
- Եղեալ այր Աստուծոյ , բոլոր կամաց
իւր հաճողին :
- Զայս իւր վկայութիւն եղեալ բո-
լոր ժողովրդին .

Գտի զորդի Յեասեայ, ըստ իմ կամաց յամենայնին :

Սա զերգ սաղմոսաց կարգին ասաց ըստ կանոնին ,

Պարուք և տանադէօք, զոր յԱսամին անուանէին .

Բազում գործս արութեան եցոյց յազգէն սա Յուդային :

Զկնի յանցանելոյն, զՈւրիայի ճանապարհին

Առեալ զառն ամուսին, զՍողոմոն ծնանէին :

Անցայց այժմ ըզսոքօք, ոմանք ի մէնջ տարակուսին :

Արքայ կայ Սողոմոն, անդ հայրենի իւր վիճակին ,

Բոլոր Իսրայէլի, երկոտասան գաւազանին .

Եղանի այր իմաստուն, խոհեմ հզօր զարմանալին .

Շինէ տուն Աստուծոյ, տաճար մեծի սուրբ արքային .

Հրաշալի սքանչելի՝ բիւր հազարաց տաճարելին .

Օրէնք խորհրդական, քառասնամեայ կատարելին :

Սա եղեալ իմաստասէր, երգոյ երգոցըն նըւագին:

Ի գիրս իւր առակացն՝ ունայնու թեանցն ի միասին

Խորհուրդ եկեղեցւոյ՝ յառաջագոյն մարդարէին.

Զինի սորա եղեալ որդեք յերկուս պատառէին:

Սակաւ մի ժամանակ՝ Եղեկիայ բարեպաշտին.

Եղև տէր ընդ նմա զոր Սաբաւովթն անուանէին:

Գարձաւ ակըն տուուենջեան, ըստ Եսայեայ մարդարէին.

Տուաւ կենդանութիւն, ամբս հնգին երկց մասին:

Ոչ թողից զանիրաւին՝ ըզՌափաակայ պատգամանին.

Զգոյըն բանակին, որք ըզՍևոն պաշարէին.

Զոր յայնրմ գիշերի բիւրըս բիւրուց սատակէին:

Յեա այսորիկ յանցեան ազգըն Գաւթայ պատուիրանին:

Ի բաց կալ ի Տեառնէ, ի մարդարէս ձեռնարկէին.

Մահու հոտորէին, զոմանս ի բաց
հալածէին,
Զոմանըս սրղոցեալ՝ վերուստ ի վայր
հատանէին.
Զօրէնս այսպանէին, բանս առ Աս-
տուած բարբառէին.
Կանանցրն մոլութեամբ հոսողաշ-
տութիւն ածեալ մուծին.
Օրինացրն Մովսիսի հեղնաբանեալ
բամբառէին:
Մատեաւ անդ Եղիայ, կապեաց զեր-
կինս երիցս ամին.
Վէցիցս ամսոց բարդեալ եռամստին
երկականին.
Եղև այլ ողորմել աստուածազան
մարդարէին.
Լծեալ կառաց փախեան, և Բահա-
ղուն տապալէին.
Առեալ սուր երկսայրի՝ օրինական
նախանձորդին՝
հեղու զարիւն պղծոցն յանդիման
ժողովսդին.
Դարձեալ յիսունքն եկին՝ զոր հրա-
տուղեալ մեռանէին.
Եւ միւսն որպէս յառաջ՝ ի բարբա-
ռոյ հրեշտակային:

Չողան այնուհետև՝ զՅորդանան պա-
տառէին .

Մաշկեակն իւր մաքրագոյն՝ որ ըզ-
հազարսն չափէին .

Գալկառաց վերին՝ ըզմարգարէն ամ-
բառնային .

Տեսլեանն Եղիսէի արժանացեալ հո-
գւոյն կրկին .

Զկնի այսականողաց անհաւատից մանկ-
երամին .

Կնտակ եւ ասողացն՝ որք տարակոյս
վարկանէին .

Արջ եւ յանտառէ ճշմարտութեա-
նն վկային .

Զազգն անհաւատիցն փոյթ ընդ
փոյթ կործանէին .

Այլ մանկան այրւոյն կենաց պատ-
ճառ վկայ անհաւատչին :

Արդ երթեալ ի Բաբելոն՝ ազգ ըստ
ազգաց գերի վարին .

Ոմանց գալ աւերել՝ անդըր տիրել
Քաղդէային .

Գերեալ անդ մարգարէ՝ զոր Դա-
նիէն անուանէին .

Երկց լինել մանկանցն՝ որ սրբու-
թեամբն անանէին .

Կանգնեալ անդրը սպառիւք քառա-
կուսի ոսկեպատին .

Արքայն Բաղդէացւոց , զոր Բաղտա-
սար յորջորջէին ,

Վառեալ հուր ի դաշտին որթա-
փայտիւք ատրուշանին .

Ազդ եղև հնչուն արքայական հրա-
մանին .

Երթալ ամենեցուն երկրպագել իւր
սպառիւքին :

Անդ արիքըն խրոխտացեալ ընդ ար-
քային մաքառէին .

Երկցըն սատանեաց յԽարայէլէ որք
երևին .

Ոչ անկեալ յոտս արքային՝ ոչ խո-
նարհեալ ծունր արձանին .

Կասեալ լինել ձեռօք , ոտնակապօք
մեքենային .

Ի մէջ հնոցին անկեալ աղաղակեալ
զայս ասէին .

Յօղեա ողորմութեամբ շիջուցանել
ըզբոց հնոցին .

Փրկեա սքանչելէօք՝ սպառկառեցո՛
ղ Բաղդէացին .

Յանկարծ գալ հրեշտակին խորա-
նաձև կամարանին .

- Յերիցքս բաժանել, մինն ի միջին ան-
ծախելին .
- Եւ բոցըն բարձրացեալ վաթանա-
կանգնեայ պարառողին .
- Անցեալ շուրջ զնոքօք՝ Քաղղէացիք
տոչորէին :
- Երթեալ Դանիէլն՝ յառաջասաց
կանխագիտին .
- Ի գեարն Քոբարայ՝ լայնատարած
այն տեսողին .
- Բազում ամաց յայանեալ աստուա-
ծային խորհրդանին .
- Ի լեռնէ առանց ձեռին հատեալ վի-
մին կարծրագունին :
- Թողից քեզ յայդ վայրի զնախասաց
առածանին .
- Քանզի ուշ եղեալ երթամ առ
անօրինեալ հանդիսանին :
- Եհաս լրումն օրինացն և անխիճից նա-
խաստեղծին .
- Իջեալ հրեշտակն յերկնից որ աւե-
տեաց սրբոյ կուսին .
- Անարատ Մարիամն՝ ամէնօրհնեալ
Աստուածածնին .
- Ասէ, Ուրախ լեր Տէր ընդ քեզ, և
հոգին սուրբ քեզ հովանին :

Նա ընդ բանսն զարհուրեալ, սքան
չեւ լի անխորձ բանին :

Զխարդ ինձ այս լինի, անդիտական
մարմնականին :

Թէ մնամ ես ի սքանչանս, ոչ հեռա
նան կատարմանին .

Զի անհնար է ինձ լինել մայր Աս
տուծոյ անհաս բանին :

Լինի ձայն երկնային՝ Գաբրիէլի սե
տականին .

Ծնանեւոց ի քէն է Տէր ի քաղաքի
Տեառն Գաւթին .

Գնաց անդ Մարիամ առ Յովսէփ
այրն որ անուանին .

Ազդ եղև Զաքարիայ, ի խորանին
պատարադին .

Հրեշտակ Տեառն երևի՝ որ ի սպա
սու կայ առաջին :

Ուրախ լեր ծերունի՝ որդի լինի քեզ
ըղձալին .

Նշանացն հաւատայ Եղիսաբէթ աղ
գականին :

Երթայ ի լեռնակողմն տեսանել
զըսքանչելին :

Ողջոյն տուեալ ժիմեանց, երկրպա
ղեալ յորովայնին .

- Որդի Չաքարիայ՝ խայտայր մանուկ
մօր յարդանդին .
- Եղեալ մանուկ ծնաւ՝ զոր Յովհանն
նէս անուանէին :
- Բացաւ Չաքարիայ զոր յաւետիարն
կապեցին :
- Ուղիղ բարբառ ձայնիւ խօսէր , որ
պէս յառաջն ի տաճարին :
- Ելին աւուրքն անցին՝ այն իննամ
սեայ ժամանակին .
- Յովսէփ եղեալ մտաւարժ՝ անդիտա
նայր մեծ խորհրդին .
- Հրեշտակ Տեառն երևի հրաման ա
ռեալ տարակուսին .
- Երթ ի Բէթղէհէմ , որպէս գրեալ
նահապեաին .
- Ի քէն է ինձ իշխան՝ որ յարդարողն
Իսրայէլին :
- Գնան ի միասին ի ջլեանին ի սուրբ այ
րին .
- Ծնանի Յիսուս Փրկիչ , տէր և օծեալ
ի քաղաքին ,
- Դաւթեայ իւր ծնողին , և յարմատոյ
անդ Յեսսէին :
- Իջեալ հրեշտակապետն բազմու
թեամբ բոլոր գնդին ,

Երգեն փառս Աստուծոյ, և օրհնու-
թիւն առաքողին.

Չայնակից լինին հովիւքն, ըզհաշ-
տութիւն մեզ հայցէին.

Ասողըն գուշակեալ, զոր մարդարեք
նախ ասէին.

Եկեալ կայրի վերայ, ուր էր մանուկ
աստուածորդին.

Մոգք յարևելից առեալ հրաման
ընծայ բերին.

Ոսկի զայն և կնդրուկ՝ զմուռ իւրոյ
խորհրդածին.

Երկցս իմանալի, աստուածային և
մարդկային.

Միւսոյն առաւելեալ, ի գուշակու-
մըն պատահին:

Երկիր պաղեալ նմա՝ ըզպատարագ-
օրն մատուցին.

Հրաման առեալ անդրէն երթալ
յաշխարհն ուստի եկին.

Նախանձեալ հերովգիայ, որպէս և
գրեալի սուրբ տառին.

Որպէս հուր բորբոքեցաւ, հնարա-
ւոր սուտ հանճարին.

Հարցեալ մարդարեկից՝ նախասա-
ցեալ կտակարանին.

Ո՛ր ստէ ծընանի Յիսուս Փրկիչ
յազգէ Դաւթին.

Ուսեալ ի Բեթղէէմ, ասեն, ի տանն
Յուդային.

Աւաքէ անդ կոտորել զմանկունս
անչափ եռամենին.

Զոր յառաջն էր գուշակեալ հրեշ-
տակասեալն Յօսէփին.

Երթեալ ի յԵգիպտոս հանդերձ
մանկամբ Մանուէլին.

Ուստի դարձեալ կոչէ յԵգիպտոսէ
ղիւր սիրելին.

Լնուլ յառաջագոյն ըզկանխասաց
մարգարէին.

Կոչէլ յԵգիպտոսէ՝ զորդին փառաց
համագոյին՝

Յառաջ քան զայս եղեալ, որ ութօ-
րեայ թըխասէին.

Երթեալ քառասնօրեայ ըզտաճարին
գուռն բացին.

Նմա մատուցանել հօր զԿահից բան
անեղին

Ի զիրկս առ ծերունին՝ աստուա-
ծորդւոլն ցնծային:

Արձակիլ ի կապանացն հայցէ մար-
մնոյն իւր կապողին.

Տեսեալ աչաց իւրոց ըզփրկութիւն
յաւիտենին .

Աճեալ այնուհետև և զօրանայր ի
սուրբ Հոգին :

Ոչ ունիմ քեզ այլ ասել՝ ըզժամա-
նակ երեսնամին :

Միայն ըզբարութիւն եռամասնեաց
ժամանակին :

Ընորհս խաղաղութեան՝ որ յաշխար-
հն ծաւալին :

Իսկ զկնի այսքան ամաց՝ զոր վերա-
գոյն մեզ ասացին ,

Եզև Բանն Աստուծոյ առ Յովհանն
նէս յանասպատին .

Քարողել զթողութիւն , ապաշխա-
րել զոր գործեցին .

Մկրտել ջրով Յորդանան՝ ի թողու-
թիւն ազատեցին .

Բազմաց գոլ այսպիսեաց , որոց մա-
հու սրարտականին :

Ոմանց յանդիմանեալ , ծնունդք ի-
ժից որ փախչէին .

Արարէք այսուհետև պառզ կենաց
յաւիտենին .

Եւ մի ասէք լինել Աբրահամու որ-
դիք մեծին .

- Կարող է տէր հանել ի յապառաժ
վիմաց որդին .
- Այս եղև բան տեսութեան՝ զոր հե-
թանոսք ձեռնարկէին :
- Յանկարծ եղև լինել Մեսիային գալ
ընդ նոսին .
- Մկրտիլ ի Յորդանան՝ ի Յովհաննու
Կարապետին .
- Եւ ոչ գիտէր ըզնա՝ զոր ի յառաջ նա-
խատէին .
- Հոգին սուրբ երևի աղաւնակերպ
մարմնականին :
- Եւ ձայն եղեալ յամպոյն՝ դա է որ-
դի խմ սիրելին .
- Ծանեաւ զայն Յովհաննէս , և հրա-
ժարէր սարսափելին .
- Պարտ է ինձ ի քեզ , տէր , մկրտիլ
յամենայնին :
- Տուեալ պատասխանի Յիսուս նմա
զոր հաւանին .
- Թոյլ տուր ինձ ընուլ ըզնախասաց
մարգարէին ,
- Զոր և յառաջ ինձ ասացին ի հրա-
շալի կտակարանին
- Ի ջուրսն իջեալ մաքրի ի Յորդանան
իւր ստեղծողին :

Խոնարհի իւր ծառային, որում հրեշ-
տակք երկիր պագին:

Ջաղխի գլուխ վիշապին՝ որ մաքառէր
գարշապարին.

Անդ ձայն տեառն ի վերայ ջուրց և
որոտումն աստուածային.

Գրէ ի սուրբ տառէն՝ ի սքանչելի իւր
տախտակին.

Անդ ելեալ ի ջրոյ անախ՝ բանայ նմա
երկին վերին.

Եւ ձայն անդուստ եղեալ, Գառն
Աստուծոյ անուանէին.

Երթայ նա յանասպատ, քառասնո-
րեայ ժամանակին:

Փորձի ի բանասարկուէն՝ երկցս ա-
ռեալ զպատասխանին.

Յետս եհան զջարն և զարկոյց, մա-
տեան հրեշտակք և սաշտէին:

Եկեալ ի հարսանխան՝ որ արարեալ
զջուրն ի գինին:

Ընտրէ իւր աշակերտ երկուտասան,
ըստ խորհրդին.

Տայ իշխանութիւն, փոխէ զիւրեանց
անուանանին:

Առաքէ յաշխարհ երթալ երկուս
երկուս ըստ սլաողամին.

- Որ թէ նեղ ինչ հասանի՝ օգնել կարէ իւր ընկերին :
- Փշեաց հոգի շնորհաց՝ եհան զանէծսըն հայրենին .
- Երթայք միրտեցէք , ի հայր յՈրդի ի սուրբ հոգին .
- Եւ մի արծաթ ըստանայք , ես տամ անգին զառատ բարին .
- Դէք ձեռն ի վերայ , բժշկեցէք զհիւանդանին :
- Բանիւ ասէք դիւաց , և սաստեցէք լէգեովնին .
- Ի զատ կալ ի մարդոյ , յիս հաւատովք պաշտօնէին .
- Ասացէք քարոզեցէք զիմ լուծըն քաղցր ու զփոքրոգին .
- Մի կայք ի թաքստի , մի դուք վախէք յարդար բանին :
- Դուք էք ազ երկրի՝ անհամուծիւն որ համեմին .
- Դուք լոյս էք աշխարհի՝ ի խաւարի որք նըստէին :
- Թէ երթայք ուրիք մտէք՝ ու զձեր ողջոյնըն չընդունին ,
- Բանիւ զայն կապեցէք , Սողոմ առայն լինի դիւրին :

Եւ զփոշի ոտից ձերոց [Թօթափես-
ջէք երեւմանին .

Երթայք անտի յառաջ, քաղաք այլ
չատ կայ չհաւանին :

Արդ իջաւ ի տափարակ տեղի նո-
քօք առանձնեկին .

Ասաց երանուծիւն աստուածա-
ւանդ ինքն բանին .

Անդ սկիզբն արար շնորհաց առա-
տատուր իւր սարգէին .

Օրէնս իշխանաբար ընուլ յառաջ
ըզՄովսիսի .

Հոգւով իւր հեղային բառնալ ի բաց
զստուերանին :

Անդ բորոտքըն մաքրէին՝ ախտաժէ-
տեալքըն սրբէին

Անդ դէքըն սարսէին, սանդարամէտք
դըզըրդէին .

Անդ կաղքըն վաղէին՝ կոյրքըն բա-
ցեալք տեսանէին .

Անդ արեան դետք կապէին ի մերձե-
նալըն քղանցին .

Այլ մանուկըն յայրին մեռեալ ար-
ւաւ իւր ծնողին .

Այն որ ծառայ պետականին որ հա-
րիւրիցն էր առաջին .

- Բանիւրն բըժըշկի՝ ի հաւատոցն
խնդրողին :
- Անդ խուլքն լըսէին , համերք ուղիղ
բարբառէին .
- Անդ ծովու սարսեալ կապեալ՝ ա-
լիքն ի վայր զիջանէին .
- Անդ ի խելըս նաւին ննջէր ի խորա-
գոյնսըն վարողին .
- Անդ հողի տուեալ նոցա՝ որ հաւա-
տովք զօրանային :
- Անդ երբեմն այլ առաքէր՝ գընալ ի
ծով կարթընկեցին .
- Անդ ի խորոց հանին սատերս , ոսկի
յանուռն սպահանջողին .
- Անդ ձկուկքն հնազանդին , սպախ-
դնեն առաքողին .
- Անդ զօրաց լեգեովնին խոստովանել
զաստուածորդին .
- Անդ անկեալ յոտս աղաչեն , գի-
տեմք զքեզ տէրըդ վերին .
- Անդ շրջէր խոզս արօտի՝ անթիւ ան-
չափ երամակին .
- Անդ յողոք իւրեանց յուզեն . եր-
թեալ ի յայն մտանէին .
- Անդ ի յայլ գնացեալ , ի ծով հեղ-
ձան անդնդային .

Անդ կապեաց ըզէգեովն հանդերձ
իւրով զօրականին :

Անդ երթեալ կին Ասորի ոմն յազ-
գէն Փիւնիկացին ,

Նախ շուն զինքն անուանէ , յետոյ
լսէ զսպասասխանին .

Առնէ զինքն արժանի՛ իւր բարու-
թեանն ի սեղանին .

Ղիպի իւր հարցողին , ողորմութեա-
նըն յուզողին .

Դստերըն միամօր ախտացելոյ դիւա-
հարին .

Ունիմ՝ աստ քեզ ասել՝ զողորմու-
թիւն բարերարին .

Ըզմեծ իւր դթութիւն՝ առ հողա-
նիւթ ստեղծուածին :

Մինչ էր յանապատին՝ բիւր հազա-
րաց առ նա կային .

Բաշխէր տայր կերակուր՝ բազմեցե-
լոցն ի խորանին .

Ի հնդից նկանակացն , երկուց ձկան-
ցըն անչափելին .

Տասըն սակառի , երկոտասան զամ-
բեղ լցին

Ի բազմած երախանացն՝ որ ի դա-
ւար խոտոյն կային :

- Ա յապիտի առատանայ հացըն կենաց
արարողին :
- Ո՛հ եղեալ մին արժանի՝ բեկեալ հա-
ցին այն սրատառին ,
- Կենաց իւր բաժակին՝ անմահութեա-
նըն թոշակին .
- Գիտես զանդամալոյճն՝ որ ըզցըւո-
ցըն կախեցին .
- Կամ զմիւսըն բազմամեայ՝ զոր էր
կապեալ սատանային .
- Զկապեալ համր ի մօրէ , զխուլ ա-
կանջքըն լսողին .
- Կամ զեկեալն ի տեսութիւն , որ
հնար եգիտ կարճ հասակին .
- Կամ զայն որ ճանաչէր՝ մինչդեռ
նստէր առ թղենին :
- Յայլ վայր քեզ ասացից , զմեծամեծ
հրաշագործին .
- Ըստ կարգի սրբոյ տառին , որպէս ա-
սէ Մատթէոսին .
- Զիւր անհատ սքանչելիքն՝ անբաւե-
լի նշանանին :
- Յեա այսորիկ ասլա յայանի ա-
տուածային աշակերտին ,
- Որդւոցըն Զբեգեայ և Պեարոսի
անշարժ վիմին .

Ի լեառնն թափօրեայ, ի բարձրու-
նակ դիտանոցին .

Եղև ամպ հովանի՝ ձայն ի լուսոյն
հայրականին .

Ասելով անդ զառաջին՝ զոր ընդ սրբոյ
կարապետին .

Այդ է իմ որդի՝ զոր հաճեցայ և սի-
րեցին .

Դմա դուք լուարուք՝ զոր ինչ ասէ ու-
րնդ ձեզ խօսի .

Անդանօր ոչ բաւէին, ի մեծ լուսոյն
զարհուրէին .

Մովսէս և Եղիա եկեալ վկայ ի հրա-
մանին :

Կենդանեաց և մեռելոց՝ իշխել նմա
ամենայնին .

Յարեան և պաշտէին, զՅիսուս մի-
այն տեսանէին :

Եղև սքանչելիք անճառելի տաղաւա-
րին .

Երիցս ասին լինել Երրորդութեան
օթարանին :

Յայնժամ զխաչէն ճառէր՝ ընդ իւր
եղեալ աշակերտին ,

Պետրոս այն Սիմոնեան, կարծըր վի-
մին հաստատողին .

Թէ պարտ է մեռանել ինձ ի վերայ
խաչափայտին ,
Յերիցանց և ի դպրաց՝ յաստուա-
ծամարտ քահանային :
Հայելով յայն Սիմոնին՝ գութ տի-
րական հետևողին ,
Աղաչէր զայս հայցելով, Տէր քաւ-
լիցի քեզ այդպիսին .
Զոր սաստեալ իւր ծառային՝ չար
խորհրդոյն սատանային .
Կամաւ եմ ես եկեալ ի փրկութիւն
նախաստեղծին ,
Մարդոյն իմ առաջին , և ձեռագործ
մահապարտին :
Այլ հարցեալ նա ի հրէից՝ փարիսե-
ցւոցն փորձողին ,
Յովանց վասըն հարկին՝ կայսերա-
կան պարտականին .
Եկեալ անդ ագահին՝ առ բարեսէր
վարդապետին .
Զոր ի բաց շիջուցանէ , զհպարտու-
թիւն չարասիրին .
Եւ կնոջն շնացելոյ մահու մաա-
նեալ դատաւորին :
Ասեմ քեզ յայս վայրի ըզմիւս կնոջ
Սամարուհին .

Նստեալն ի ջրհորին շնորհէր ըզջու-
րն կենդանին :

Պատմէ վասըն նորա զհինգ փոխեալ
այրն առաջին :

Այլ ի յերթալն ի տաճարին՝ առնէ
չուան խարազանին .

Հարեալ հանէ անտի զվաճառողսն
լոմային .

Թէ զտուն իմ աղօթից այրս արա-
րէք աւազակին :

Այս անհատական անպատմելի ինձ
ըստ ոճին .

Երթայց այսուհետև ՚ի կենսաբեր
խորհրդանին ,

Եւ անցայց կարճառօախւ՝ զաշակեր-
տին իւր սիրողին .

Յառաջ քան զվեց աւուրս ըզՂազա-
րու մահ գիտողին .

Ասել աշակերտացն , ննջեաց զոր եսն
սիրէին .

Զոր քնոյ կասկածէին , կենդանու-
թեանըն յուսային .

Եկեալ առ Մարիամ . քոյրն և Մար-
թա յաստուածորդին .

Ընդգէմ ելեալ նմա՝ աղաղակեալ
բարբառէին .

- Տէր, եթէ ասա էիր դիպեալ, եղբայրն իմ չէր ի տապանին .
Մատեան և պաշտէին, լային հերօքըն ջնջէին :
Եկեալ Տէրըն կենաց՝ ի գերեզման ի դուռն այրին ,
Հարցանէր անդ ասելով՝ Թէ ո՞ւր եղիք զիմ սիրելին :
Չայնէր աղգարարօղ անդ բարբառով աստուածային .
Դժոխքըն սարսեցին, սանդարամեքըն դողացին .
Ելեալ դայր կենդանին չորեքօրեայն ի տապանին .
Լսել իւր հրամանին՝ զոր ստեղծեալ էր վերստին :
Ելեալ յԵրուսաղէմ երթալ իւրօյ ճանապարհին .
Կուրացըն հանդիպեալ աղաղակեն որդի Դաւթին .
Ողորմեաց մեզ տէր Յիսուս, որպէս յայնժամ Բարտիմէնին .
Ի ծնէ կոյր ծնելոյ, արեգականն անտեսողին .
Արա՛ զմեզ արժանի՝ առատատուրքս պարգևին :

Բանիւ միայն ասա՛ և գըթացիր լոյսդ
առաջին ,

Բացան և օրհնէին , նոր գոհութիւ-
նըս գովէին .

Հօրն առաքողին ի փրկութիւն զան-
ճառելին .

Նստի յաւանակի՛ ըստ կանխասաց
մարգարէին .

Դստերքն Սիոնի՛ ուրախացան ընդ
արքային :

Անդ կատարելով՝ ըզփրկութիւն Իս-
րայէլին ,

Եւ կոչէ յօրդեգրութիւն ըզհեթա-
նոսս աստուածային .

Ծերքն ոստըս ձիթենեաց մատուցա-
նեն ճանապարհին ,

Մանկանցն արմաւենեաց՝ աղաղա-
կեն ովսաննային .

Յանցս առաւօտուն քաղցեալ ետես
ըզթղենին .

Խնդրեաց ուտել պտուղ . ոչ հանդի-
պեալ ճաշակելին ,

Անէծ ասաց բանիւ . վաղվաղակի գօ-
սանային .

Տեսեալ աշակերտացն զարհուրեալ
սքանչանային .

Խնդրեն անդ Ձեքեդեանքն ըզգահե-
րէց աթոռանին ,
Հօր եա զայն ունել իշխանութիւն
ըստ արժանին :
Եւ նստեալ ինքն ի լէրին՝ ի ձեթե-
նեաց յանապատին ,
Յայնժամ ասաց սլաաոււիրելով ըզ-
ճըշմարիտ առականին .
Երթալ թագաւորին ի տար աշխարհ
հեռաւորին ,
Ձգալն յանկարծակի և զհարսանիան
առագաստին .
Ձագարակն , ըզմարդարիտն ըզքան-
քարաց վաճառանին ,
Ձկուսանքն անդիտացեալք՝ որոց
լապտերքն շիջանին ,
Ձիմաստնոցն ըզգաստացեալք որք
ընդ ինքեանս ձեթըն բարձին .
Ձնստելն յաթոռ փառաց դատաւո-
րաց դատաւորին ,
Ձլինեւն զօդիան յաջին՝ և ըզզայծի-
սըն յահեկին :
Թողից քեզ այլ չասեմ աղգ ըստ աղ-
գի սլաաոււիրանին .
Ձի զկնի տառիս խմոյ քեզ կարդե-
ցից ի վախճանին :

Երթայ Յիսուս ի տունն Սիմոնի այն սիրողին .

Եւ կնոջն հաւատովք՝ իւղոյն թափումն որ օծանին .

Եւ ուրովք հենգնաբանեալ վասն նարդեան տալ աղքատին .

Այլ չէր փոյթ վասն այս որ դող ուկծծի դանձապանին :

Խնդրէր այնուհետև պարապանալ անօրինին .

Խորհուրդ առեալ չարին արծաթասէր պիղծ Յուդային ,

Երթայ առ քահանայքն և վաճառէ զԱստուածորդին .

Առեալ գին և մասնէր վասն երեսուն մասն արծաթին :

Անդ ընու զոր ասացեալ Չաքարիայ մարդարէին .

Եւ Դաւթայ աղաղակելն զոր նուագեաց ի սաղմոսին .

Մասնեցայ վասն սոցին , և աչք իմոչ ելանէին՝

Եւ բանիւ զիս խաբեցին , սրաիւք իւրեանց անիծէին :

Արդ մերձեալ էր օր Չասկին , լցեալ լաման լուսնի կային .

Ձենաւ դառն ի սպանդին՝ եփեալ
բաղարջ ընդ եղէգին .
Բազմեալ անդ Յիսուսի՝ նստի յընթ-
րիս ընդ Յուդային .
Առեալ հաց՝ գոհացաւ , եբեկ և եա-
որ ընդ նմին .
Առեալ ըզբաժակին՝ օրհնեալ և եա-
ամենայնին .
Աստ ասէ բան հրաշալի , ողորմելի ,
ըզքստմնելին ,
Գուցէ դէժ լսողին չար մտածումն
ըզքստասցին .
Ոմքն զիս մատնէ ընդ իս նստեալ ան-
հաւատին .
Անդ երկիւղ մահու անկաւ բարեկա-
մաց իւր սեղանին .
Հարցին ընդ փրկողին . փոյժ յայանէ
կեղծաւորին ,
Նա բազմեալ՝ զսլատառն տայ այնմ
որ ուաէր ի սեղանին :
Արդ ասեմ կարգ ըստ կարգի՝ զիս-
նարհել վարդապետին .
Յառնէ յընթրեաց անտի , դընէ ի
բաց զոր սփածանին ,
Կապէ իւրքն զենջակ , ըջուրն ի
կոնքն արկանէին ,

Մասաչի անդ լուանալ զոսաբա բոլոր
իւր ժողովին .

Անդ շիջան խայթոցք օձին որ սպա-
սէր դարչապարին ,

Թեթև ոտս ունելով որ աներկիւղ
քարոզէին :

Զայս խնդրէր ի մէնջ առնել Տէրն՝
յետ իւր յիշատակին :

Արդ մատնող աշակերտին որ զպա-
տառն առ Յուդային ,

Ելեալ արտաքս անտի և մերկացաւ
ըզսուրբ Հոգին ,

Եւ զգենոյր ըզսատանայ , որպէս
զհանգերձ զիւրև արկին .

Նա երթայ առ քահանայան ի գիշե-
րի այն ուրբաթին :

Իսկ Յիսուս էջ ի պարտէզն որ կոչե-
ցաւ ըն Կեդրոնին .

Անդ ասէ աշակերտացն՝ ըզհրաշալի
անդարձանին .

Հայր փառաւորեա զիս սու ի քէն
զոր ունէին

Յառաջ քան զլինելն արարածոցս
յաւիտենին .

Ազօթէ ի դէմբս մեր՝ իւր առաջին
նախաստեղծին ,

Ճշմարիտ յայտ արարեալ զոր էր ա-
ռեալ ի մէնջ մարմին ,
Եւ այլ բազում զոր ասացեալ ան-
հատական պատուիրանին .
Ասէ այնուհետեւ ըզմերձենալն մաս-
նը չին .
Կեփաս մեռեալ յանձին , ոչ ուրա-
նալ վասն երկիւղին ,
Տերնեւ պատասխանի՝ զերիս խօսելն
աքաղաղին .
Ոչ ժուժես , ոչ հանդուրժես , զիս
մէն թողուս յապառաժին .
Բայց ոչ եմ ես միայն , զի հայր ընդ
իս ու սուրբ Հոգին :
Յասել զայս Յիսուսի՝ անդ սուսե-
րօք և բրօք եկին .
Ողջոյն տուեալ Յուզաս իւր սիրելի
վարդապետին ,
Ասէ , զնա կալարուք որ անուանի
նազովրեցին :
Անդ հեղին և խոնարհին ձայն արձա-
կեալ էր ամբօխին ,
Նոքա յետս հարան և անդ յերկիր
զարկանէին .
Եհան Սխմոն ըզսուրն , ածեալ ուն-
կան Մաղքոսին ,

Որ եկեալ էր ընդ նոսա՝ ծառայ մե-
ծի քահանային ,

Մատեաւ անդ բժշկեաց , զինքն ող-
ջացոյց զերդ զառաջին :

Կալան և կապեցին զձեռս ի թիկունս
և տանէին ,

Ի սրահին Կայիափայ որ քահանայ
էր այն տարին .

Ընդ նմա ամբոխ բազում որ զկնի
իւր չոգային ,

Վասն անցիցն այն եղելոց՝ զինչ է
լրումըն վախճանին .

Անդ խարոյկ էին արկեալ , ի շուրջ
նստեալ և ջեռնուին .

Եկեալ Սիմոն նստի որպէս ասացեալ
էր տեսողին .

Ասաց ոմն ի Հրէից՝ սա ընդ նմա մինչ
կալնուին .

Ուրացաւ նա և ասէ , ես չգիտեմ
թէ ով էին .

Յանկարծ ոմն այլ ասէ , սա ի ցեղէն
Կալիլէին ,

Վկայ իւր բանըն գայ՝ խօսքըն յայտ-
նէ ըզգաւառին .

Եկաց նա ի խարուկին , ասէ չգիտեմ
զինչ ասացին .

Կին՝ ոմն այլ անդ երէկ յանդիմա-
նեաց զինքն ի տեղին .

Ահա՛ այնոր եղև՝ նկահ չեկաց իւ-
րըն բանին .

Ապա հաւ խօսեցաւ ու նա յիշեաց
ըզՔրիստոսին ,

Ելեալ արտաքս ելաց , կայր դառնա-
պէս ողորմելին .

Քաւեաց և զղջացաւ , նշան եթող
մեղուցողին ,

Ըզգարձ վհատողին՝ յամենողորմ
մաղթէին :

Իսկ հարցեալ Վայիափայն՝ զանպար-
տահան դատաստանին ,

Եւ վկայք չար յարուցեալ՝ զուր
ու անիրաւ յանմեղ հոգին .

Դու ես թագաւորն ասէ հրէից ,
Դաւթի որդին .

Թէ որդի ես Աստուծոյ՝ զերդ վկայքս
ինձ ասացին .

Ետ պատասխանի Յիսուս նմա զոր
հաւանին .

Յայդ իսկ եմ ես եկեալ զոր ասա-
ցեր , այլ չախին .

Որդի եմ Աստուծոյ և վկայէ ինձ
սուրբ հոգին :

Յարեաւ Վայխափա և պատառէ ըզ-
վահասին ,

Հերձէ զպատմութեանն՝ ինքն ընկենու
զքօղն ու զգօտին :

Տանին նոյն կապանօքն ի յապարանս
դատաւորին ,

Պոնտացւոյ Պիղատոսի , ելլենական
նոմիկոսին .

Ելեալ անտի արտաքս , նստի յաթոռ
դատականին ,

Որ կոչի քարայատակ և անուանի
կապալաթանի .

Հարցեալ ըզնա քննէ՝ թէ զքէն զինչ
ամբաստանին .

Նա լռեալ ոչ խօսեցաւ , ոչ նմա ետ
պատասխանին .

Յասէլն զայն պարծելով կարող դի-
տաց զինքն ամենին .

Չտաս , ասէ , պատասխանի կենացդ
իշխող քեզ տուողին ,

Եւ մահու մասնեալ խաչի , տալ Ան-
նայի քահանային :

Ինձ ոչ մահու և ոչ կենաց կարող
լինել քեզ յայդ մասին ,

Կամաւ եմ ես եկեալ , հօրն իմ ա-
ռեալ բարեաւ յանձին .

Մեռանիմ վասն Ադամայ՝ նախա-
ստեղծին իմ առաջին,
Բայց վայ է մարդոյն այն՝ որ զիս
մատնեաց անօրինին.
Ես երթամ որպէս և դրեալ անդր ի
բոլոր կտակարանին:
Անդ յղէ առ Հերովդէս՝ չորրորդա-
պետրն դաւառին,
Այսպէս և ծիծաղեցաւ, դարձոյց
ի յետս ուստի ածին.
Նա յարեալ գանիւ ձաղեաց, մատ-
նեաց ի ձեռքս ժողովին.
Զուր առեալ ձեռքս լուանայր՝ մա-
քուր կարծէր զինքն ի մեղին.
Ասէ, տարէք դուք դատեցէք ըստ օ-
րինացն Մովսիսին:
Զայս լուեալ արծաթասէր և անօ-
րէն պիղծ Յուդային,
Զգեաց զգին վաճառին և խեղդեցաւ
ինքն առանձին.
Մեղայ զի մատնեցի, զարիւն արդար,
զանբիծ հոգին:
Խորհուրդ առեալ չար ժողովին
պիղծ անօրէն հրէականին,
Անբաւ դասք ի դասուց, բիւրք ի
բիւրուց բազմամբոխին,

Պսակ ի փշոց կազմեալ, եղէգն է
դեալ յաջոց ձեռին,
Այլ արկեալ քող ըզգլխով և գան
հարեալ զարկանէին,
Ու զտուօղըն յուղէին, բանիւք յիւր
մէն հարցանէին,
Հանեալ ըզպատմութեանն՝ այլ ծիրա
նի զգեցուցին.
Թքանէին հայհոյէին, ի ծունր ի
ջեալ կատակէին.
Տարան ի Գողգոթայ՝ խաչն ի յու
սին զինաւորին,
Անդ լցաւ զոր ասացեալ է Նսայեայ
մարգարէին.
Ի վերայ ուսոցն ունել զիշխանու
թիւնըն կարողին,
Թողից քեզ այլ յառաջ որ ըստ
կարգին նախաստամին,
Զթքին և զապտակին և ըզմաքուր
սուրբ որովին.
Եւ յայս դամ զոր հասեալ կայ ա
ռաջի վասըն խաչին,
Կապեալ բեւեռեցին ի քառաթև
սեռականին,
Հանեալ բարձրացուցին ի մակա
դրեալ ձևականին.

- Երբ որ ասացաւ ի կտակարանսն
Մովսիսին ,
Տեսեալ ըզկէանս իւրեանց կախեալ
ի յայն գործարանին :
Կարի յոյժ գեղեցիկ զոր ասացեալ
միւս տեսողին .
Յերկուց մէջ կենդանեաց ի ծայրս
ելեալ կառավարին .
Այլ կախեալ ընդ Յիսուսի չարա-
գործաց երկուս էին .
Միոյն եղեալ յաջին , միւսն յահե-
կին , Տէրն ի միջին :
Աստ հրաշից գործ յաջողի որ ի յաջ-
մէ աւազակին .
Սաստեաց յանդիմանեաց որ հայ-
հոյէրըն յահեկին .
Սա որդի է Աստուծոյ , տէր ամենայն
մարմնականին ,
Ոչ մեղաւ ինչ , ոչ գործեաց մահու-
արժան ըստ օրինին ,
Հայցեաց ի Քրիստոսէ՝ նմա բանալ
զգուռն երկնային .
Եւ առ փութանակի՝ զոր կամեցաւ
ի յայն սղահին .
Ընդ իս ասէ լինիս այսօր յադին ի
մէջ դրախտին :

Ինքըն ջուր հայցեալ խնդրէր՝ թէ
ծարաւի է ի խաչին .

Լէզի խառնեալ ընդ քացախին՝ կա-
տեալ ի ծայրըս նիզակին ,

Տային նրմա ըմպել՝ որպէս և գրեալ
ի սաղմոսին ,

Առեալ ըզպատմուճան , եդեալ վի-
ճակս արկանէին :

Յաւուր մեծի ուրբաթին և ի ժա-
մու իններորդին ,

Նախ գոչեաց Յիսուս ձայնիւ զէլի
ելին սաբաթանին .

Լսեալ զայն սարսափեն և լուսա-
ւորքըն խաւարին .

Հերձի քօղ տաճարին և քահանայ-
քըն պատկառին .

Պղնձի դրունքըն մանրին , նիգք եր-
կաթիքըն խորտակին .

Հողէք սուրբք որ անդ կային , ի կա-
պանաց արձակէին ,

Անձինք մարգարէից , նահապետաց
որ ի բանաին ,

Եւ այլք որ սիրէին , սրաիւ ի նա-
հաւատային .

Ծնեալքըն յԱդամայ՝ մինչև ցայն
օրն որ անդ կային ,

Ի ձայնէ արձակելոյ զաստուածա-
ցեալ մարմնոյ զհոգին :
Որ կայր մեր հակառակ՝ զայն բեւե-
ռեաց ինքն ի խաչին .
Մերկեաց զիշխանութիւնս և զսե-
տութիւնս խայտառակին ,
Կապեաց զայն կապանօք , իջոյց ի
խորս անդնդային :
Անդ ուր տեղի կառափելոյ՝ հօրն ա-
ռաջին մեր յանցողին ,
Ուր շիրիմ՝ պահեստի իւր նախա-
տիպ ձեռակերտի ,
Եկեալ երկրորդ Ադամ՝ վասըն վրի-
ժի փոխարինին .
Ըզնա կարծէր դիտել՝ և իւր եկեալ
էր պատրողին ,
Ի մարտ պատերազմին ճակատելով
մրցանակին ,
Դիպի իւր ճակատին ցրցի աթոռ
խաչափայտին .
Զախի գլուխ վիշապին չար մահաբեր
ժանկք օձին .
Գործք մահու՝ կենաց կենդանու-
թիւն մեզ շնորհողին
Լինի կառք ի կառաց մակադրելով
Մանուէլին .

Աթոռ սա տէրունեան հանգիստ
ոսից սրատուանդանին .

Դեռուն խմանալի և գիտանոց սա-
տրւածային ,

Ներկեալ արեամբ և ջրով ի կողահոս
սուրբ վտակին :

Եւ ասլա ինքն արձակէ , ի ձեռս հօր
աունէ զհողին :

Տեսեալ հարիւրասլեան և զարմա-
նայր վասըն հրաշին

Գարձաւ և հաւատաց . Սա Աստու-
ծոյ էր ստոյգ որդին :

Ոմանք որ անդ կային և գեղար-
դեամբըն խոցէին

Զկող կենարարին , ուստի բղխեաց
անտանելին

Արիւնն ի մեռելոյ , զոր չէ հնար բնա-
կանին ,

Եւ ջուր ի կենդանոյ՝ սոսկ յօրինակ
աւազանին :

Եղեալ անդ Յօհաննու իւր սիրելի
աշակերտին ,

Տեսեալ անդ զՄարիամ յանձն ա-
րարեալ զինքն ի յորդին :

Այլ ի ծածուկ ոմն աշակերտ՝ որում
Յովսէփ անուանէին ,

Չոգաւ առ դատաւորն՝ հայցէր ըզ-
մարմինն արարողին,
Եւ պատէ սուրբ կտաւով՝ դնէ ի
նոր գերեզմանին.
Երթեալ զինուորացն ի գիշերին ի
յայն պահին,
Կնքեալ քահանայիցն ըզգուշու-
թեամբն պատրաստին:
Ո՛ հրաշից սքանչելին՝ մեռեալ ստոյգ
և կենդանին.
Կանայք ոմանք եկին ի մեծ զատկին
այն շաբաթին,
Մարիամն Սողոմէին և իւր ընկեր
Մագդաղինին.
Այլ դրացիք և սրբասնեալք որք ընդ
նմա յորջորջէին.
Որք եկեալ են տեսանել, յօժել
խնկել ըզսուրբ մարմին:
Ի խորին առաւօտուն՝ միաշաբաթ
կիւրակէին,
Յանկարծ եղև հնչիւն, ձայն որոտ-
ման թնդիւն վիմին,
Իբաց թաւալեցոյց՝ հրեշտակապետն
ի պարտիզին,
Նստէր ինքն ի վիմին՝ ի ձայն փողոյ
զայս երգէին.

Յարեաւ ի մեռելոց՝ որպէս ասաց
յիւր հրամանին,

Անտուան էն յէութեան ընդ հօր
կցորդ բարեբանին,

Երթայք քարողեցէք, առաքելոցն
որք անդ կային.

Աւետիա տուք յարութեան ըզկէն-
սաբեր սուրբ փրկողին,

Դարձան անդրէն կանայքն և խնդու-
թեամբ միշտ լսեցին,

Երգէին ձայնիւ երգով, նոր օրհնու-
թիւնըս գոչէին,

Հրաշալի եղանակօք՝ զարմանալի բար-
բառէին:

Ի հակառակս անդ ընթացեալ՝ Յով-
հաննու և Սիմոնին,

Հանգիստեալ վարչամակին և կտա-
ւոցն որք անդ կային,

Խոնարհեալ ի գերեզմանն՝ ըստու-
գութեամբ հարցանէին

Հրեշտակացրն լուսափայլ՝ որք ի վե-
րայ վիժին կային.

Դարձեալ ողջունեցին և խնդութե-
ք ընթանային:

Տեսեալ Մարիամայ զհրեշտակա-
սեան ի նոյն տեղին,

Ասէր Մարիամայ վասն յարութեա-
նըն Քրիստոսին ,
Իսկոյն իմըն սրահեաւ և սարսու-
ցեալ զերկիւղալին ,
Յանկարծ յեա նայեցաւ՝ զՅիսուս
ետես փոյթ ընդ բանին ,
Ես ձայն զայս ասելով , իւր բաբու-
նոյ վարդասպետին ,
Բարձին ասէ զփրկիչն՝ և ոչ գիտեմ
թէ ո՛ւր եղին ,
Ասի ինձ թէ առեր զիմ ասեղծող
բանն ու զորդին :
Յայնժամ երևեցոյց զիւր հնազան-
դէն առաքողին ,
Եւ զլինեւն հաւասար Հօր և սուրբ
Հոգւոյն համագոյին .
Զայս սրտամեաց աշակերտացն՝ որք
յարութեան ակն ունէին :
Մեռեալք անդր յարեան անթիւ
անչափ ի համարին ,
Վ իմացըն սրտառումն՝ և գերեզման-
քըն բանային ,
Մարմինք ննջեցելոցն արտաքս և
լեալ վճիպէին ,
Աստուած է որ յարեաւն հանդերձ
մարմնովըն մերոյին ,

Ի կուսէն զոր 'նա էառ՝ յաղգէ Դաւ-
թեայ թաղաւորին :

Յեա երկից աւուրց ելեալ ի ճանա-
պարհ Կամաւուսին ,

Կղէտպանցն հանդիպեալ ի քննու-
թիւն հարցափորձին ,

Պատճառէ ինքն այլ երթալ ի հե-
ռագոյն ուրեք տեղին :

Այլ բաղմաց երևելով յեա յարու-
թեանն հինգհարիւրին ,

Եւ ոմանց ննջեցէլոց որք յարուցեալ
ժամանեցին ,

Եւ իւրոց աշակերտացն՝ որ ճաշե-
ցաւ ինքն ի նոսին :

Յեա ութ աւուր մտաւ որ փակե-
լովք դրօքն կային ,

Թումայի անհաւատին ձեռօք ըզնա
շօշափողին ,

Տեսեալ ըզնոց կողին և ըզնշանքս բե-
ւեռին ,

Տէր ըզնա կոչեաց և Աստուած իւր
զանբաւելին :

Այլ բաղում ինչ զոր արար՝ զոր չէ
հնար բաւականին

Գրէլ զայն կամ ասել մարդկան մը-
տաց հողեղինին :

Յեա այսորիկ անցին սակաւօրեայ
Թիւ քառեկին ,
Կոչեաց ըզմետասանան և ել ի լեառն
ըստ օրինին .
Ձեռն եդ ի վերայ օրհնեաց յանուռն
առաքողին ,
Մեկնեալ ի նոցանէ և վերանայր ի
հայրենին .
Աւաքեմ՝ ձեզ աւետիս մըխիթարիչ
ըզսուրբ հոգին :
Երկիր պագեալ նրմա , երթեալ նրս-
տեալ ի տաճարին՝
Գովէին և օրհնէին և աներկիւղ քա-
րողէին .
Կային լուռ մտախորհ և գալստեանն
ակն ունէին .
Տրամեալ տարակուսեալ , խորհուրդ
առեալ զայս ասէին .
Թէ զխորդ ոչ առաքեաց անսուտն
յիւրոց արդար բանին :
Յանկարծ եղև շարթիւն , ճայթիւն
Թնդիւն որ նստէին .
Բացաւ յարկ տաճարին , ձեզուն վե-
րին առադաստին ,
Եհաս կենդանարար Աստուած հզօր
և սուրբ հոգին ,

Անանջսպետ պետականին ելող ա-
նուն էականին,
Բղխունն և լացուցիչ, գոյացուցիչ
բոլոր գոյին,
Ընդ հօր և ընդ Որդւոյ երկրպագեալ
Սերօբէին,
Երկց սուրբ ասելով մի տէրութիւն
Թագաւորին,
Մի իշխանութիւն՝ փառք և պատիւ
յամենայնին.
Այս եկեալ աղաւնահերս ի նմա-
նութիւն արդար հաւին,
Զոր յառաջ նշանակէր շիւղ ի բե-
րանն ի տապանին,
Տերև ինչ ի ձիթենոյ ի յօրինակ
սուրբ մեռոնին.
Այս նշան էր նպատակ բանալ նո-
յեան պատուհանին:
Արդ եկեալ սա հրազինեաց, իւրա-
քանչիւր զայլ խօսէին,
Ի լեզուս բարբառելով ազգ ըստ ազ-
գաց ցեղուցեղին,
Եւ զայլոց համբաւելոց բիւրս ի բիւ-
րուց անդ նստէին:
Այս եղև կիւրակէին եօթնից եօ-
թանց սրբոյ զատկին

Ի ասնի Պէնտէկոստին ուղիղ յեր-
րորդ աւուր ժամին .
Անդ լցան հոգևով սրբով հրաման
առեալ քարողէին ,
Մկրտել ջրով և հոգևով , բառնալ
զմեղս Ադամային ,
Աներկիւղ քարողէին դէմ յանդի-
ման չար ժողովին .
Եւ սկսեալ մկրտեցին , մեզ զյարու-
թեան յոյսն ուսուցին ,
Չոգան սերմանեցին՝ ըզբան կենաց
նորողեցին .
Լցաւ եկիր լուսով՝ զխաւարն ի բաց
հալածեցին .
Շինեալ ըզսուրբ Սիոն՝ եկեղեցւոյ
հիմն ընկեցին ,
Մայր ամենեցուն ծնանելոցըն վե-
րըստին ,
Երթան ի հեթանոսս և խորտակեն
զմեհենանին ,
Ձկուոց արմատ բառնան ի յարմա-
տոյ Արաեմիդին ,
Եւ զայլն Արամազդայ , զԱփրոդի-
տայն և զհերակլին ,
Ձհերմէս և զԱպողոն և զՎառնոս
կըլեալ զորդին ,

ԶԱմօն զեգիպտացին և ըզԲեմեար
Աթենացին ,

ԶԱրէս մարդաստոշ և զԱ.քեւաս
Հոմերոսին ,

ԶՀեփեսոսս գտակրն հրոյ , զԽւր
խեղ անգամն ի դարբնոցին ,

Եւ այլք բազումք են յանուանէ չար
սլաշտօնեայքրն կռամողին ,

Կամ ըզԾնունդքրն Սեմեւայ՝ շան-
թիւքրն գալ ցանկացողին .

Ոմանց հուրըն բազին աշակերտա-
ցրն Զսագաշտին ,

Այլոցն աստեղանի , Սաբէական
Քաղդէացին ,

Եւ այլքն հմայելով հաւականաց սև
երամին ,

Մկան երկրպագեալ զագիսն առեալ
եզին բազին .

Կաղնի ծառ սլաշտէին՝ կաղամախի
ծունր ածէին ,

Սօսոյ նուիրէին և խաւարեալ աղ-
ջամիջին :

Արդ զայս հանեալ քեցին և ճշմա-
րիտ լոյս ծագեցին ,

Լցաւ ծաւալեցաւ բանըն բարի զոր
ուսուցին ,

Եղեն անդ մարտիրոսք՝ համար ան-
թիւ բիւրք հաղարին .

Չոմանըս խաչէին , զոմանց գլուխ
հատանէին .

Ոմանք ձեռնակոտոր՝ ոմանց զաչե-
րն փորէին .

Չոմանըս կախէին , զոմանըս ջուք
հարկանէին .

Չոմանըս քերէին , զոմանս ի բանա
արդէլէին .

Չոմանս ի ձեռանէ միոյ կախեալ
չարչարէին ,

Չոմանս խոցոտէին , յայնժամ զքա-
ցախըն շփէին ,

Չոմանըս բեւեռօք ձիակասօք կար-
կատէին .

Չմիւսոյն անդամ հատեալ՝ մասն
առ մասն զատանէին .

Ոմանց մորթ ըղգլսով և հուր ի
ներքս բորբոքէին ,

Ոմանց ի կախ եղեալ և գլուխն ի
վայր աղբ ծխէին .

Չոմանս քարավէժ և ծովահեղձ կա-
տարէին ,

Այլոց կապար հալեալ սանի վերայ
տապակէին ,

Ձոմանս ի հուր եղեալ, խուփն ի վե-
րայ խաւարէին .

Ձոմանս ի լիճ՝ եղին սառնամանեաց
ժամանակի ,

Ձոմանս արգելուին և ի բանաին
հուր վառէին .

Ի ձի զոմանս կապեալ յոտս ամե-
հիցրն վարէին ,

Ի սայլս կապեալ ձեռօք և զառ ի
վայր թաւալէին .

Կապար ոմանց կապեալ յովկիանոս
արկանէին .

Ձոմանս դազանակուր մատակ ա-
ռիւծ արկանէին .

Ոմանք յանապատին հանապազօր
խաչակցէին ,

Անթիւ դասք ի սրբոցն ի Թեբայիդ
յանապատին ,

Սովով և ծարաւով զկենցաղոյս վը-
տանդ լուծին .

Մորթ առեալ մաշկ վայրենի խա-
րաղնազգեստ և բոկ կային ,

Յայրս և ի ծերպս անտառախիտ և
յանապատ ապառաժին :

Արդ այս սուղ ըստ մասին տայ
քեզ նըշան ըստ հաւատին .

- Յուսուի զայս արարին որք յարու-
թեան ակն ունէին :
- Ապա զհայրապետաց համարս ասել
ինձ ըստ կարգին ,
- Կամ զգործս արութեան զոր կայ
գրեալ մատենանին ,
- Զսրբոյն Դիոնիսեայ և զԵռութայ
վարդապետին ,
- ԶՊետրոս Աղեկսանդրին զԱրիտսի
անիծողին ,
- ԶՄելիտոսն Անտիոքին և զԱթանաս
եգիպտացին ,
- ԶՎասիլ կեսարացին և զէղբայր իւր
Նիւսացին ,
- ԶԳրիգոր Նազազացին և զմիւս այլն
Սքանչելին ,
- ԶԿիւրեղ Ասորին և զհոմանուն իւր
զառաջին ,
- ԶԵփրեմ խոր Ասորին և ըզՆիղոս
առաքինին ,
- ԶՅօհան հռչակելին զոր Բերան ոսկի
հռչակէին :
- Կամիմ աստ քեզ ասել յառաջ քան
զայս զՊարթևին ,
- ԶՍրբոյն մեր Գրիգորի և զհայոց
լուսաւորչին ,

Քաղաքաւըն Պահլաւին և ըստ ազ-
գին Արշակունին ,
Զմաքուր հայրապետին և սքանչելի
մարտիրոսին ;
Ճշմարիտ առաքողին սա առաքեալ
ըստ հրամանին ,
Մարգարէ զսա տեսողին և ուսուցիչ
մերոյ ազգին .
Երկն հնգից ամաց չարչարելոյ ի խոր
գրբին ,
Բազում քան զայս յառաջ զոր էր
կրեալ ինքն ի յուզին ,
Ի գալըն Տրդատայ յեզըր գեաոյն ուր
Քայլ կոչին ,
Զելըն նշանօք , զերթալն ի հռոմ
հետ արքային ,
Զգալն և զձեռնադրիլն ի Ղևոնդէ
պատրիարգին ,
Զբերելն Աթանգինեայ և ըզսրբոյ
Կարապետին ,
Զկղեալ նշանին զոր արարեալ յԱշ-
տիշատին :
Յառաջըն քեզ թողի ըզՏրդատայն
խող ի շամբին ,
Եւ զայլ ամբոխն իւրեանց զոր դիւա-
կանըն մուէին ,

Զսրբոցըն հռիփսիմեանց և զընկե-
րաց Գայիանին .

Զի չես անդէտ յայտոց՝ սքանչելեացն
որ երևին ,

Տեսլեան Ըողակաթին ոսկի ուռամբն
որ բախէին ,

Կանգնեալ կամարանին խաչըն լու-
սոյ ի սեղանին ,

Զօղից անդ և զայծից ըզմարդարէ
սուրբ տեսողին ,

Զգիրսն իւր հաւատոյ Յաճախաբանն
որ անուանին .

Զմիւսըն պատմութիւն ըզհաւատու-
ցըն հրաշալին .

Զորդիքն զարմանալի ըստ հաւատոյ
արդար բանին ,

Զերթալըն յանապատ և զվախճա-
նէլն յանապատին ,

Զերևումբն հրեշտակաց զոր հովուա-
կան դասքն որ գտին .

Զորդւոցն սքանչելի որ իւր զկնի
կարգ ըստ կարգին .

Զգիւան իմաստութեան և զարուես-
տի նոր հանճարին ,

Զգիր մերոյ աղգին , ըզՎրացւոյ և
զՎղուանին ,

Առեալնչանեցին, զարմանալի թարգ-
մանեցին,
Առաւել նորոգեցին և լուսաւոր յօ-
րինեցին:
Արդ զիս յայս տոհմէ գիտեմ ազգաւ
Պարթև իմ հայրենին,
Որդի իւր աշակերտ մկրտութեամբ
աւազանին,
Եւ զայս ինձ ուսուցեալ՝ պատուէր
եղեալ յիւր հրամանին,
Պատուէր եղեալ ի հայր Որդին սա-
ճմարիտ ի սուրբ Հոգին,
Ի մի աստուածութիւնն և յարա-
րողն յաւիտենին,
Եւ ի մի Տէր մեր Յիսուս ծնեալ յա-
ռաջ ընդ Հօր բանին,
Ի Հոգին սուրբ արարիչ, խնամիչ
ընդ Հօր էականին,
Ի մի Երրորդութիւն միասնական
անքակտելին.
Ծնեալ Որդի եկեալ առեալ մար-
մին ադամային,
Մկրտեալ ինքն և խաչեալ՝ թաղեալ
ի նոր դերեզմանին,
Յարուցեալ յերրորդ աւուր՝ նըս-
տեալ յաթուրն հայրենին,

Գալոց է դատել զազգս ազգաց ըստ
իւր բանին ,
Յարուժիւն տայ մեռելոց՝ արքայու-
ժիւն ըստ արժանին ,
Ի չորից հողմոց երկնից ձայն արձա-
կէ զԳաբրիէլն ,
Եւ զայլոցն հրեշտակաց քառակող-
մեան հրաւիրողն :
Ես անկեալ կամ գողալով սարսա-
փելով վասն ատենին ,
Յայնմ աւուր ահեղ մեծին և ի վեր-
ջին հրասպարակին ,
Մինչ երկինքն գալարին և լուսա-
ւորքն խափանին ,
Աստղքն շիջանին և արեգակն խա-
ւարին ,
Լերինքն հուրք ծախին , երկիր գո-
ղայ , վէմք երևին ,
Հրեղէն կամարն որ կայ՝ երկնից վե-
րև այն գալարին .
Ելանէ թնդիւն հրաշից և ցոլանայ
ջոկ սրօբէին ,
Աթոռք և տէրուժիւնք և քերօբէք
բազմաչէին ,
Այլ և դասքն սկստուժեանց՝ ան-
թիւք զօրաց աստուածային ,

Եւ զխաչըն տէրունեան ի մէջ առեալ
աստի անախի ,
Զաթոռ դատաստանին , զգեան հրե-
զէն վտականին ,
Զգալն աստուածութեանն՝ ահեղա-
կերպ ըստ խորհրդին ,
Եւ զմեռեալքն որ յԱգամայ զոր
վերստին ստեղծանին ,
Եկեալ կան առաջի անթիւ անչափ
մարդ կենդանին ,
Անդ ոչ բարեխօսել , ոչ մեծութիւն
թէ պատկառին ,
Ոչ ողորմի անողորմին , ոչ ընտանի
որ երեւին .
Ոչ գթայ հայրն ի յորդին , սէրըն
հատած մարմնականին ,
Ոչ տուր կայ ոչ առնուլ , բանըն կա-
պած է հռետորին ,
Ոչ արքայ ոչ թագաւոր , իշխան չը-
կայ յայն համարին ,
Ոչ հզօր ոչ զօրաւոր՝ ոչ մարտական
պատերազմին ,
Ոչ կաշառ թագաւորին ոչ աչա-
ռուլ դատաւորին ,
Ոչ մեղայ ոչ թողութիւն , ոչ ողոր-
միլ չարագործին ,

- Քննէ ազգ ըստ ազգի, ցեղէ ի ցեղ
նահապետին,
Դնէ անդ օրինակ թէ ոք գործեալ
այժմ ըզբարին.
Անդ լեզուք սուր կապին, ճարտա-
րասանքըն կականին,
Անդ խաբողքըն խափանին, ամբար-
տաւանքըն խոնարհին,
Անդ մասնողքն ի վայր հային, ան-
սլարտականքն ամպովք թռչին.
Անդ առատքն զուարթասցին, խօս-
քըն խեղդած՝ կոծ երեսին.
Անդ արդարքն յաջոյ դասին, մեղու-
ցելոյ ջուկք յահեկին,
Անդ դողան դասքըն վերին, անսլար-
տական դատաստանին,
Յասէ աստուածային դատաստա-
նացըն զարհուրին,
Վառեալ հուր գեհենին ջուկն երա-
մակըն վիշապին,
Որդանցըն զաղբութեանց խաւարա-
յին չար հրեշտակին,
Դատի անդ դատաստան իւրաքան-
չիւր չարագործին.
Քաղցեայ և դուք չետուք ուտել, օ-
տար էի և ի բանտին,

Մերկաց ոչ ծածկողին՝ ոչ ծարա-
ւեաց արբուցողին ,
Երթայք յինէն , ասէ , ճախակողմեան
դասք խաւարին .
Ի հուրն գեհէնին , որ պատրաս-
տեալ լեգէոնին :
Արդ զայս լըւեալ գողամ և սարսա-
փեմ հոգեվարին .
Պատէ զիս արհաւիրս և տատանիմ
ի տասանին ,
Եւ արդ կամ ահաբեկեալ յորժամ
յիշեմ զօր վախճանին ,
Եւ սուտ եմ զըմբաղած ի կենցա-
ղումըս ցաւադին .
Սուտ խաբած չար պատրանօք՝ և
մեծութեամբ որք սովորին :
Ո՛ եկայք ում յաջողի՝ յաստուա-
ծային կոչնականին ,
Օրհնեալք հօրն իմոյ՝ ժառանգեցէք
զանանց բարին ,
Այլ բազում բան գովութեան զոր
առ նոսա բարբառէին ,
Քաղցեայ և ինձ ետուք ուտել՝
զմերկ զգեցողին ,
Ծարաւ և արբուցէք՝ հեռաւորաց
ժողովողին ,

- Ի բանտին եկիք առ իս՝ բարեաց բու-
լոր խորհեցողին ,
Այժմ անկեալ կամ առաջի , Փրկիչ ,
արա ինձ յայն բանին ,
Եւ լնւր աղաչանաց՝ օրբոյ կուսի
քո ծնողին .
Ի նա ապաւինեալ կամ առաջի քո
տաճարին ,
Կաթին արբուցողին և սուրբ ստեանց
դիացողին ,
Ծագող արեգականդ՝ արդարու-
թեան զքեզ կրողին ,
Եւ այլոցըդ վերագոյն զոր յիշեցա-
քն վերստին ,
Սրբոց նահապետացն՝ ի յԱդամայ
որք անուանին ,
Այլոցն նախահարց , հայրապե-
տացն որք ըստ կարգին ,
Դասուց մարգարէից , առաքելոց ըստ
վիճակին ,
Մաքուր հայրապետաց , կրօնաւո-
րաց ճգնազգեցին ,
Ճշմարիտ վկայելոց , նահատակաց
դասք ըստ դասին ,
Եւ բոլոր կամարարաց՝ որ յԱդա-
մայ ի մեզ հասին :

Այսոց ամենեցուն ներող լսեա՛ Տէր
Գրիգորին ,

Եւ յիս դարձիր բարով՝ այժմ և ի
յէլս իմ վախճանին .

Պահեա՛ խաղաղութեամբ զիս հաւա-
տով ի քո բանին ,

Եւ յաւուր վերջի աօնին որպէս և
գրեալ եմ վերատին ,

Արա՛ ողորմութիւն , տեղի ի քո ա-
ռագաստին :

Ինձ և իմոցն և օտարաց ծանուցե-
լոցն և ծանօթին ,

Եւ ամենայն զլջացելոց՝ որք և ի քեզ
ապաւինին .

Տէր իմ ընկա՛լ զհայցուած նոցին , և
կատարեա՛ զիղճըս սրբաին ,

Եւ քեզ փառք և գոհութիւն , ընդ
հօր սլաաիւ ի սուրբ Հոգին :

ՆԵՐՔՈՂԵԱՆ

Ի Սուրբ Խաչն Քրիստոսն հալ:

Օրհնեալ ես փայտ կենաց՝ բարերա-
նեալ երկրպագեալ,

Զքէն մեզ գուշակեաց նախ մար-
գարէն վերագոչեալ.

Նշանեցար լոյս երեսաց ուրախու-
թեամբ հաւատացեալ,

Տուար երկիր զածաց նշան և զէն ան-
մարտուցեալ:

Կենաց փայտ անուանեալ՝ յոր յե-
նողացն յուսացեալ.

Ի ու նախնի մարգոյն պատճառ կե-
նաց տուեալ զոր հրաժարեալ.

Եւ նոյեան խաչանշանն որ տապա-
նիւ ապրեցուցեալ՝

Ի ու որթն իմանալի՝ յառաջագոյն
անկագործեալ,

Եւ սեղան Աբրահամու՝ որ զԻսա-
հակ պատարագեալ:

Կաղնին արմատացեալ ծառ՝ որ ըզ-
խոյն փոխանակեալ:

Աւետեօքն հրեշտակին՝ ըզմիածինն
ապրեցուցեալ.

Գաւազանքն Յակովբայ՝ հօտին
ծնունդքն յաճախեալ,

Սանդուղիք լուսոյ կազմեալ՝ յերկ-
նից յերկիր վայրաբերեալ:

Արմատ թփոյն դուզնաքեայ՝ զոր
երկնային հուրն անկիղեալ.

Յորս սկիզբն փրկութեան աստուա-
ծեղէն բարբառն եղեալ:

Գաւազանն Մովսէսի՝ յորում նը-
շանքն հրամայեալ,

Հերձեալ ըզծով կարմիր՝ ըզժողո-
վուրդն ապրեցուցեալ:

Ձգուողն Փառաւօն՝ զԵդիպտա-
ցիսն սատակեալ,

Իւր զտախտակսն քառանկիւնն՝
աստուածային մատենագրեալ:

Տապանակ յանփուտ փայտից կտա-
կարանացն սլարագրեալ,

Արտաքոյ ոսկւով սլաակեալ՝ զբար-
ձրագոյն խորհուրդ յայտնեալ.

Եւ ներքոյ կենդանութեան օրէնա-
դիր նշանակեալ.

Ձքերովբէսն յանդիման յառաջա-
դոյն խորհրդամեալ.

Սեղան դու սրբութեան ի սրբու-
թիւնսրն դուշակեալ,
Յոր բարձեալ է հաց կենաց՝ կենդա-
նութիւն մարդկան բաշխեալ:
Աշտանակըն յահեկէ՝ եօթնաջա-
հեան սլայծառացեալ,
Սիւնքրն խորանին և թակաղակք ու-
կի կանգնեալ,
Բարձրագոյն զորդին փառաց՝ վերա-
ձրգօղն երկնից բաղմեալ,
Աղիւսանման ակն երևեալ՝ անտա-
նելի լուսով լցեալ:
Սիւն լուսոյ դու առաջնորդ խորայե-
լի նորոյս տուեալ,
Վէ՛մ յայտնեալ յանապատի՛ փա-
փագողաց կենաց բըղխեալ:
Գաւազանն ահարոնեան՝ արքայա-
կան սրտուղ բերեալ,
Պըղընձի օձըն կախեալ՝ չար խածա-
նողսրն խափանեալ:
Մեռելոյ ջրոյ կենդանի քաղցրացու-
ցիչ դու երևեալ,
Զէն Յեսուայ և Գայիսոն՝ ըղթչա-
միսրն հալածեալ,
Ընդ ժանխա չար վիշապին՝ ցից ծա-
մելեաց զքեզ կոփեալ,

Սիսարայ Մովսէսացւոյն՝ զոր բեւելիար
նշանակեալ:

Գու կառաց քառակերպեան ես
տեսու թիւն արտայայտեալ,
Հեծելու թեամբ քո փրկու թեան՝ ա-
րարածոցս ի քեզ եղեալ:

Գու լեառն իսնանալի՝ բարձրադիտակ
ի քեզ նրստեալ,

Աթոռ գահաւորակ՝ և պատուան-
դան արժանացեալ:

Նախնոյն մեր առաջին նորոգութեան
կնիքքդ կանգնեալ.

ԶԱստուած բոլորովին մարմնով ի
քեզ վերամբարձեալ,

Զսրով բէկցն անտանելին՝ և քերով
բէկցն ոչ երևեալ.

Գործիդ մահու կենաց՝ ի յարու-
թիւն մեզ ներգործեալ:

Բըղխու մն անասալական՝ աղբիւր կե-
նաց ի քեզ հոսեալ,

Զրովն մրկըրտեալ և սուրբ ա-
րեամբն նորոգեալ:

Փառս ըզքեզ կոչեաց և յաւիտեան
փառաւորեալ,

Պատուեալ և պսակեալ՝ անմեկնելի
ի քէն եղեալ:

- Ի վերայ ուսոց իւրոց իշխանութիւն
ըզքեզ կոչեալ.
- Թաղեալդ ի սիրտ երկրի՝ ըզգիւական
զօրսն պատեալ:
- Շարժմամբ դու յարուցեալ՝ ուստի
խընկոցըն հօտ բուրեալ.
- Համաբնակից սեռին գոլով՝ ըզքեզ
ի բաց դու զատուցեալ:
- Հըպմամբ առ պատանին՝ ի մեռելո-
ցըն յարուցեալ,
- Յատուկրդ կենդանւոյն՝ ի հոմա-
նունս երևեցեալ:
- Ծանուցեալ թագաւորացըն շքեղա-
բար զարդիւ կազմեալ.
- Ենթակայ նիւթ մակազրեալ՝ արա-
մախոհիցըն զարհուրեալ.
- Իմաստնոցն սքանչացեալ՝ և առ հրա-
շիցըն յիմարեալ.
- Զօրութիւն քեզ փրկելոցս՝ անձա-
ռելի բարեգործեալ:
- Արութեան գործոյ պատճառ՝ մեզ
ի սկզբանն երևեցեալ.
- Յանուրջրս գիշերին հրեշտակային
տեսիլ ցուցեալ:
- Արքային մեր առաջին՝ որ զհակա-
ռական անդրադարձեալ,

- Պատկ արքայական թագաւորաց ի
զլուխ եղեալ.
Գործի աստուածեղէն քահանայից
հրաշագործեալ.
Իշխանացն զէն զօրաւոր ի պատե-
րազմ անբթացեալ.
Մանկանց դաստիարակ և պահա-
պան դու պարգևեալ.
Արանց դու և կանանց հաղորդա-
բար միացուցեալ.
Քաղցեւոցն կերակուր և ծարա-
ւեացն աղբիւր յայտնեալ.
Ալքատացն առատաձիր կարօտելո-
ցն դանձ բաշխեալ.
Մերկաց ըզգեստ եղեալ որբոց լայ-
րեաց խընամ անեալ,
Տնանկացն յարկ եղեալ ուղևորացն
ցուպ յեցեալ.
Նաւորդացն ամրապահեստ ողնա-
փայտիդ ի քեզ բարձեալ.
Տան բարելրութիւն և շինութեան
դու տնօրինեալ:
Քաղաքաց մահարձանօք աշտարա-
կաց դու պարսպեալ,
Կապանաց դու արձակօղ և զբանափ
դրունս խորտակօղ.

- Սգաւորաց մխիթարիչ արամեցե-
լոցն ուրախացեալ,
Մեռելոցն առհաւատչեայ ի հան-
դերձեալն ապաստանեալ.
Դու զքառից տարերց պաշտմունսն
անաստուածիցն խափանեալ.
Եւ զչորից ծագաց երկրի ըզմոլո-
րեալսն ժողովեալ:
Մարմին դոլ տարորոշ եռամասնեայ
քո սահմանեալ.
Իսկ թուոցն լիագոյն և քառանկիւն
տարակայեալ.
Ծնողըդ կատարեալ թուոյ երկակի
անդրագարձեալ.
Միակիդ կենդանաբոյս ի Գողգոթայ
տունըդ կանգնեալ.
Եղակի ի քեզ բարդեալ և քառա-
թևըդ ձևացեալ.
Վեցանկեանց տրամակայեալ բաղ-
կացութիւնն բոլորեալ.
Յոր հեծեալն և բևեռեալն տարա-
ծեալ և մակագրեալ.
Այս հրաշից սքանչելի և սխրալի վե-
րիմացեալ,
Նիւթ դոլ սեռաբար քո համանուն
զոր հրոյ ծախեալ:

Զիւարդ դու հրեղինացին շիջանօղ
յայնժամ գտեալ,

Կամ զհուրըն կենդանի՝ զանտանեւին
ի քեզ տարեալ.

Քանակեալդ անքանակեալ, որա-
կեալդ անորակեալ.

Երկորակդ նկատեալ մի եղանակ ջա-
հափայլեալ.

Զօրաց երկնաւորաց՝ պարաւաբար
ըզքե սպտեալ.

Առագաստն ի բաց կացեալ դու կա-
րապետ ստորիջեալ.

Գերահրաշ արփին փայլեալ զկնի
յաթոռ փառաց նստեալ.

Բաբունւոյն ի քեզ բնակեալ դու
անգագար բարեխօսեալ

Ի թողու թիւն մեղուցելոցս ողորմու-
թեան դուռն բացեալ:

Գովու թեանըդ փոխարէնք ի կապա-
նաց զիս արձակեալ.

Որպէս քեզ երկրպագեալ յամենայ-
նի փրկագործեալ.

Բակերտեալ և նորոգեալ յաւիտե-
նից հրոյն ազատեալ.

Զի ի քեզ ապաւինեալ եմ յուսա-
ցեալ ապաստանեալ,

Եւ քեզ ԳԵՐՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ միասնակա-
նքն դաւանեալ :

ՆՈՐԻՆ

Յաղագս խաչանշան գաւազանին , զոր ըն-
ծայեաց Տեառն Պէտրոսի Հայոց կաթող-
ղիկոսի . ասացեալ խորհուրդ խաչին :

Ընծայեմ քեզ տարեկան նորոյս
հասեալ ձեզ բարութեան ,
Պսակըս քաղցրութեան ամիս եկեալ
պարառութեան .

Յուպ նեցուկ և դաւաղան՝ մական
տուեալ հաստատութեան ,
Մոյթ յեցուկ մակարդական՝ բոլոր
ամէն ժառանգութեան :

Նշանակ դու յաղթութեան՝ ծովա-
հեղձօղ իշխանութեան .

Նահանջող դետոց յարիւն՝ անդրան-
կածախ մեռելութեան .

Խաւիանիչքդ վիշապաց՝ կիւսոց հմայից
կախարդութեան .

Պատառիչ ջուրցըն մածեալ՝ դիզան
ալեացըն թանձրութեան,

Պատճառ մեզ փրկութեան եգիպ-
տական ծառայութեան,

Չողաբարձ նշանակեալ՝ օրինակեա-
լըն տէրութեան.

Անցից յԵգիպտոսէ մեզ առաջնորդ
մեծ փրկութեան:

Ոչ դաբնի դա սարգենեան՝ այլ յար-
մատոց մեզ սաբեկեան:

Ոչ կաղնին արամազդեան, այլ Մամ-
բրէին աբրահամեան.

Ոչ նոճին այժմ՝ Եսթեմիայն՝ այլ սա
ծաղկեալն ահարոնեան.

Ոչ սա ոստ զոմայիական՝ այլ փոխա-
դրող ջրոյն դառնութեան.

Ոչ այս տունկ է ձիթենեոյ՝ այլ հո-
վուական ձեզ սկտութեան:

Ոչ կապեալ յոստ հերակլեան, այլ
գայիսոն զօրեղութեան.

Ոչ նիզակին տունկ ձիթենեոյ՝ այլ
մակադրեալ քառաթևեան.

Ոչ գործարան մահուն մահու՝ այլ
ի մահու կենդանութեան:

Ողնափայտ սա Քսիսութրեայ՝ նոր
նաւերոցս ի բարութեան,

- Սա ներկեալ երկորակեան կարմրա-
կերտիւ լուսափայլեան .
- Տրամադրեալ անտրամադրական
տառին ի սա ուշեղութեան .
- Հետեւեալ հոյլ եղաբար՝ ի վայր ի
ջուրբս հանգստեան .
- Որ տանի յերկիրն ուղեղ՝ յաւետա-
ւորն ուրախութեան .
- Քում հօտիս հովանացեալ՝ սաղար-
թացեալ յազատութեան :
- Վայել է վէմ կեփայեան՝ հիմրն բո-
լոր դու պետութեան .
- Որոշողդ օդեաց ու այծեաց՝ բացօղ
մեղ դրանն արքայութեան :
- Համարձակ ծառայս ասեմ, չեմ ար-
ժանի ժառանգութեան .
- Բայց ի յիս թէ անխայես՝ չեմ սիրե-
լի որդիութեան .
- Այլ ասեմ զայս մաղթանօք՝ սուրբ
հայրապետ մեր ծայրութեան ,
- Ի յաւուր կացրդական տօնի հա-
սեալն տէրութեան ,
- Զայդ առեալ ի ձեռս յիշեա՛ զկա
արժանի ողորմութեան ,
- Յանարիւն զենման մեծի սարսա-
փելի գործառնութեան :

Եւ զբաժակիրդ մանուածոյ ճախա-
րակեալ մակացութեան .

Ի մատունսդ աստուածային աջոյդ
առեալ քեզ օրհնութեան .

Եւ զանօթ իւղոյն սրբոյ կարծրա-
գունի պահպանութեան ,

Լուսափայլ որակութեան հաղոր-
դաբար կցորդութեան .

Եւ մնասցես տէր յոքնաբուն ամօք
յաթոռդ սրբութեան :

Եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս .
ամէն :

Հագներգութիւնս այս ոչ ըստ որում
հագներգութիւն է մասն քերդածաց , ներ
առեալ ստորոգութեամբ . և ոգեալ է
հագներգութիւն՝ ի հագներկոյ կարկատուն
բան , և կամ ի սարգենի մահակէ՝ պար գո-
լով երգել զհոմերական քերդածան :

Այլ տաղ է հոմերական քաջ ոլորեալ ,
և սա տաղ գիւցագնական չափաբերեալ
ըստ Ելենացւոցն : Իսկ ըստ Արաբացւոցն
կչռեալ և բաղկացեալ է եռատասնեայ , և
երկից քառից միոյ քուէի , և շարամանեալ
ամանակօք երկարացեալ քսան և չորից ,
ամբողջ բերելով անդուստ և զոտքն պարզ
երկոտասան , զի մի պարէտն տրովացի հա-
րեալ որպէս զՆիոմիդեան զտոխն իմ գար-
չասպար , զմերովս ծիծաղեսցի արութեան
գործառնութեան . քանզի դնք քաջաց է՝

և բերէ քաջ ոլորակս այս զկնի բազմամա-
նակացն աւարտեալ մեծավերջութեամբ,
վեցանկեամբք յանգաւորեալ քառիւք ձայ-
նաւորօք, ռիւ, հիւնիւ, եչիւ այբիւ. իսկ
երկուս բաղաձայնիւք, թոյիւ, նոյիւ. և
յօդաւորեալ է նոյիւ, իսկ բաղխեցեալ
թոյիւ, փաղառութեամբ եչիւ, այբիւ,
և վարատմամբ՝ ռիւ, հիւնիւ. միոյ երկա-
մանակաւ, և միոյ սղիւ, և յերկուց ձայ-
նորդաց. իսկ շարակայացեալն եթէ քեր-
դողապէս որ նկատեսցէ, ի քառից տա-
սանց չափաբերեալ գտցի, բայց ոչ է ինձ
սակաւ ինչ ներտրամախոհութիւն, սակս
բաղազանութեան. որ ի սմա մակացու-
թիւն: Քանզի ի թուականութենէ, և յե-
րաժշտականութենէ և յերկրաչափութե-
նէ և յաստեղաբաշխութենէ շարաբար-
ձեալ յինքեան ունի: Սակայն մեծի տե-
սութեան ունի պէտս, և որք ոչն են հե-
տեւեալ տրամախոհութեանս՝ այս մեծի
լսողութեանս, զոր հազիւ հազ որ կարաս-
ցէ ներուշեղազոյնս առնել, մի այսմ հե-
տեւեցի ճեմարանի:

Այլ քեզ որ ծայրագոյնդ ես լոյս, և
դամպարափայլ ջահավառութեամբ պայ-
ծառանաս և լուսաւորես, որ քեզն հե-
տեին լուսափայլ շաւղաց. այլ ինչ յայանի
է: Վասն զի ըստ սրով բէականն գերու-
նակութեան՝ մակպետական հեղումն ի
ստորակայեալն առ ի ծայրագոյն արփւոյն
փեռեկի, սապէս և քե ի քո հաւատացեալ
հօտ: Ողջ լեր փոխան Քրիստոսի:

Աստուծոյ Կարաստեպն Յովհաննէս .

Կարաստեա սուրբ խորհրդոյ՝ ան-
ախտ անբիծ ի ծննդենէ .

Աւետեօքն հրեշտակին արժանացար
ի սկզբանէ :

Առաքեալ երկրպագող Աստուածոր-
դւոյն յորոգայթէ .

Յանապատէ ձայն բարբառոյ՝ Եսա-
յիաս ըզքեզ կոչէ :

Բարուն յազգէ Աստուածորդոյն՝
դու կարաստեա յորովայնէ .

Կասեալ լեզուի հօրն արձակօղ՝
բանն զձայնէդ այդ վկայէ .

Անմարմնոցրն նմանեալ դու անձա-
շակ լեալ բազմօրեայ ,

Կերակուր մեղըր վայրի մարախս և գօ-
տի մաշկեղէն .

Պարեգօտ ի ստե ուղտի և խառա-
ցեալ վարսդ հերի .

Դու բնակեցար յանապատի վարս
ընկալար ըզհրեշտակի :

Երջանիկ յառաջընթաց եկիր մաք-
րօղդ ի Յորդանան .

Քարողեցեր Գառն Աստուծոյ՝ որ
դայ բառնայ զմեղս աշխարհի :
Տէրըն դայր ի Յորդանան ի լուանալ
զմեղըս մարդկան .
Հրաժարէիր ձայնդ ի բանէն , ինձ ի
քէն պարա է , չեմ արժան :
Ի ձայն ահեղ Հայր վկայեր , և Հոգին
սուրբ անդ իջանէր ,
Գա է որդի իմ սիրելի՝ լուարուք որ-
դիք նոր Սիոնի :
Նորոգողին տիեզերաց դու հայցելիւր
յառաջընթաց ,
Երթամ ասեմ ես նախահարց անդ ի
Ժողով մարդարէացն .
Տէր նահապետք և մարդարէք , զոր
ասացիք՝ դայ տեսանէք .
Աւետիս տամ տեսանողացն , արիք
ելէք բանտէդ մեղաց :
Առ քեզ եղև բանն ի հօրէ՝ որ մե-
ղուցեալն ասպաշխարհ ,
Մէք մեղաւորքս յերեսս անկեալ՝
դու աղաչեա զառ քեզ եկեալն .
Ղամբար լուսոյ մեզ պարգևեալ
յաւիտենից կեանան ելանէլ ,
Ընդ հրեշտակացրն մեզ պարել՝ զԵր-
րորդութիւն փառաւորել :

ԹՈՒՂԹ

Աստուծոյ յաշխիւրդացն՝ որք ուսանին
զԻմաստութիան :

Մրդուղ փանաք ծրդեալ ծեքեալ՝
անհոյժ ոգեալ յառեալ :

Իրազեկ խանտեալ մանձրեալ՝ յա-
րաջինեալ խիոյն յահրեալ,

Մանչուկ մանչոն ճահեալ զամի-
կեալ ըմպահակեալ :

Դիւրագարրդ պատենեալ՝ անուահա-
վար պարայածեալ :

Որջասոյղ և գրուանող՝ ծեքեալ նո-
ծեալ ապագոնեալ :

Փինատ փէքդ փքացեալ՝ ապազի-
նիւ բացասացեալ :

Հիկէն գոս կոյր կոպանեալ՝ Թա-
փառական կոկոզացեալ,

Ամայի բաղադրեալ՝ առ վերական ի
զուր խոնջեալ,

Անխորասոյղ արգոպ կարծեալ՝ ար-
տօրինեալըք բարուրեալ :

Անգրուատ գրուակ բոսոր՝ անիրա-
պէս ըմբոյխորեալ,

Անձունի տիպ դիմառեալ՝ ասպաժա-
ման լաւից եղեալ:
Ընկրկեալ թոպեալ թմբեալ, խոր-
շեալ ի յայդ տրամակայեալ.
Բոսորագոյն հաշմեալ՝ չույածական
արտալածեալ.
Իւղագործ կիւտ կածնական՝ յու-
ղեալ խուղեալ և խոշոշեալ
Անհագեդ վիթխարացեալ՝ հրազխմա-
ցող գաղափարեալ,
Մեղգէտ մախիղ զոփեալ՝ միտեալ
յարգեալ արասունեալ.
Գանդիւն բախիւն հասեալ՝ գեղազա-
նամ քեզ ճոխացեալ,
Բաբայական պայքար պարսաւ՝ իւ-
րատական աճապարեալ.
Ի հիւսիցն ի բաց քեցեալ՝ քեզ շո-
հանամ շահատակեալ
Գերապանծ միտ մակտառեալ ոտա-
նաւորս առասացեալ
Որոնեմ որցեալ կերտեալ ճեմարա-
նիս եպիդիմեալ
Բախարար Ատաիկեցի Ալլադայւոց
վարժապետեալ
Իսկ թէ յայտմէ ոչ պատկառեալ կամ
յարհաւրացդ զարհուրեալ.

Համարեա՛ գու զքեզ քեցեալ՝ ճա-
ղեալ ծեծեալ ի բաց վարեալ.
Եղկելի տատանական ծոյլ մեղկա-
սէր վատ չամոքեալ,
Ղեկավար գէթ համարեալ ի կոհա-
կացն ոչ զահանդեալ,
Գեսարոս դատարկայած՝ ապաշնոր-
հաց բախաի հասեալ,
Սողոսկեալ ստաբանական մակա-
ցուծեանցն ոչ կարօտեալ:

Թուող լ առ սին :

Լուաք թէ եկրն Պապըն Պաղակ վար-
դանասարըն պիտակ ,
Գիշերաբուն Բուլղարաց սպիտակա-
փառն գեսարաս ,
Այրարատեանըն գագաթն՝ և Աոն-
դրայինըն կատար ,
Պատագարոսըն Պրակսիս , սէգ գիշե-
րեանըն ճեմող :
Աւար առող աւերող՝ վատահամբաւ
Նիկողոս ,
Ալէ զինեա զինուորեա սպառազի-
նեա դու վառեա .
Արիաբար դու մրցեա ի հանդիսի
ըստադին .
Մենամարտիկըն վառիս՝ որ մերկան-
դամ մարտնչէր :
Փիղս արժանի անկառի՝ քեզ ի դիմի
հարկանի .
Արջ անտառի շիկորակ՝ քեզ մար-
տնչեւ հանդիպի :
Արդ մի լարեա դու պնդեա ըզլայ-
նալի՞ճ հայրենին .

Ձերեքթեանն մետա, յառաջ մա-
տիր և քաղեա :

Ահա քեզ Բեւայն հաս հանդէս և
Թորգոմեանն հայկայ .

Աճապարեա և փութա, զի ես
կաղմեանն Արամայ ,

Ահա հրոսակք աճեցին, ահա հասին
քեզ Քաւղեայք .

Այլ դու տերամք զորացիր՝ և Յի-
սուսիւ սարծեցիր :

